

**SJÓMANNADAGSBLAÐ
GRINDAVÍKUR 1999**

**Grindvíkingar! Róið á heimamið.
Verslið við ykkar eigin Sparisjóð.**

**Sendum
sjómönnum,
fiskvinnslufólki
og öðrum
Grindvíkingum
hamingju- og
heillaóskir á
sjómannadaginn**

SPARISJÓÐURINN

-fyrir þig og þína

GRINDAVÍKURÚTIBÚ

Víkurbraut 62, Grindavík, sími 426-9000, fax 426-8811

Afgreiðslutími:

Mánudaga-föstudaga

kl. 9:15 - 12:15 & 12:45 - 16:00.

*Sendum sjómönnum,
fiskvinnslufólki og
öðrum Grindvíkingum
hamingju- og heillaóskir
á sjómannadaginn*

SJÓVÁ-ALMENNAR

Víkurbraut 46, Grindavík

Opið frá 10-12 og 13-16

alla virka daga

Sími: 426-7150 • Fax: 426-7151

Til lesenda

Með þessu hefti kemur Sjómannadagsblað Grindavíkur út í ellefta sinn. Þegar útgáfa þess hófst árið 1989 voru ekki margir sem spáðu jafn staðbundnu blaði langlífi. Engu að síður hefur það reynst eiga velvilja að fagna meðal þejarbúa. Fyrir bragðið hefur blaðið notið skilnings lesenda en velvilja auglýsenda og lipurðar greinaböfunda sem hafa verið fúsir til samstarfs, ef til þeirra hefur verið leitað. Allt slíkt ber að þakka.

Frá upphafi var sú stefna mótuð í efnisvali að í blaðinu væri fjallað um mál líðandi stundar. Í því átti að segja frá sjómannadeginum og atburðum tengdum honum, í bland við minningarbrott um fólk og liðna tíma í Grindavík. Okkur hefur þess vegna þótt mikilvægt að reyna að halda til haga og birta í blaðinu allt sem varðar og lýsir þessum veigamikla þætti í lífi Grindvíkinga.

Útgerð og fiskvinnsla hafa frá ómunatíð verið helstu atvinnuvegir okkar. Þess vegna höfum við einnig viljað gera blaðið að vettvangi þeirra svo þetta tvennt njóti sín þar og menn sem kunna að búa yfir fróðleik, þekkingu og reynslu á þessu sviði, geti miðað slíku til annarra sem hafa áhuga á að fræðast um það. Markmiðið er að gera veg blaðsins sem mestan, þannig að útkoma þess verði veigamikill hluti af því sem gerist á sjómannadaginn.

Pétur Vilbergsson, sem hefur ritstýrt síðustu fjórum blöðum, tekur sér nú hvíld um stund. Honum eru hér færðar þakkir fyrir sinn þátt í því að halda uppi blaðinu.

Sjómönnum, fiskverkafólki og öðrum sem tengjast sjávarútvegi, óska ég til hamingju með daginn.

Hinrik S. Bergsson

Skrifstofa S.V.G.

Hafnargötu 9, sími 426-8400, fax 426-8405

Skrifstofan er opin alla virka daga frá 9-12.

Starfsmaður: Þorbjörg Halldórsdóttir.

EFNISYFIRLIT

Umheimur allur undrast slíkt

Séra Hjörtur Hjartarson6-7

Á vertíð í Grindavík

Ágúst Lárusson9-17

Ávarp

Eiríks Tómassonar fulltrúa útgerðarmanna18-19

Heiðurskarlar

Heiðranir á sjómannadaginn 7. júní 199820-21

Gamlar heiðranir

Frá árinu 197022

Sjómannadagurinn 1998

Svipmyndir24-25

Ávarp

Arnbjörns Gunnarssonar fulltrúa sjómanna26-27

Litað sykurvatn með ávaxtabragði

Guðbergur Bergsson28-29

Skemmtilegt reknetaúthald

Grimur Karlsson30-31

Vélbátarnir í Þórkötlustaðarnesi

Ólafur Rúnar Þorvarðarson41-50

Vertíðarspjall

Sverrir Vilbergsson52-53

Kveðja til sjómanna í Grindavík

Sævar Gunnarsson56-57

Drottinn er bestur

Melurinn58-64

Sjómannadagsblað Grindavíkur 11. árg. 6. júní 1999

Útgefandi:

Sjómannadagsráð Grindavíkur

Hermann M. Sigurðsson, formaður

Reynir Sigurðsson, Gunnar Jóhannesson,

Lúðvík Baldursson, Halldór Einarsson,

Einar Einarsson

Ritstjóri: Hinrik Bergsson

Ábyrgðarmaður: Valur Guðmundsson

Prentun: Staparent

Forsíðumynd: Morgunróður, Hlíf GK-250

Ljós. Hinrik Bergsson.

Verð í lausasölu kr. 600,-

- Skipavottur
- Húsavottur
- Múrbrot
- Rörahreinsun

HÁPRÝSTI-VOTTUR

100 - 1500 hör

**GERUM FÖST
VERÐTILBOÐ**

Árni Einarsson

Sími **898 2211**

Áslaugur Einarsson

Sími **898 2210**

Fitjabakka 1 • 260 Njarðvík

Sími **421 6530** • Fax **421 6530**

Um leið og við þökkum samstarfið sendum við sjómönnum,
fiskvinnslufólki og öðrum Grindvíkingum heilla- og
flamingjuóskir á sjómannadaginn

Sjómana- og Vélstjórafélag Grindavíkur og Sjómannadagsráð

Umheimur allur undrast slíkt

Hátíð - er skilgreind svo í Ísl. orðsifjabók, - (stutt) tímabil fagnaðar eða helgi. - Sjómannadagurinn er m.a. þessi hátíð.

Á minningardegi, - helgum - er við hæfi að gera sér grein fyrir því, hvers við erum að minnast, - hvers við fögnum. Á árlegum sjómannadegi er þetta ekki hvað síst nauðsynlegt, - já, hjá þeirri þjóð, sem byggir tilveru sína á því að sjómenn draga í öllum veðrum fisk úr sjó, - verka hann og gera úr honum dýrmæta vöru, sem aðrar þjóðir sækjast eftir. - Selja afurðirnar til annarra landa, - og færa til baka varminginn heim. - Auðæfi myndast, - veraldleg verðmæti vaxa, - árvekni og dugnaður þeirra sem sjóinn sækja er grundvöllur farsældar í landi. - Starfsemi útgerðarmannsins og sjómannsins er því snar þáttur í menningu þessarar þjóðar.

Mikill auður kallar fram ýmsar kenndir meðal margra, - ef illa gengur í öflun sjávarfangs, - treg sala erlendis, - þá kræli vart á öfundar- né upphlaupsmönnum. En þegar miklu er til fórn að kostnað við útgerð, - já, fiskvernd og hagræðingu - afraksturinn fer að skila sér til þeirra sem sjóinn stunda í bættri afkomu, - fjármagnið streymir um allt land, - lætur öfundin ekki stan-

Hlugvekja

*Séra
Hjörtur
Hjartarson*

da á sér. - Torskildir „spámennt“ vakna til lífs og hrópa á torgum, - „við viljum kollvarpa þessu öllu saman, - breyta breytinganna vegna“, þó svo að þeir hafi í engu kostað til, eða áður nærri komið. - Hafa enga burði til þess að sækja út á miðin, - hvorki þekkingu né hæfni. - Öfundin er oftast söm við sig.

Umhverfið mótar sérhvern mann. Svo er og um þá sem við sjávarsiðuna búa. Það eru margir sem muna ástandið í atvinnumálum, já, - og jafnvel eftir síðari heimsstyrjöldina. Muna þegar lesta þurfti skip eða afferma - og von var um vinnu, - þá hópuðust menn niður að bryggju í kringum verkstjórnann, sem valdi einhverja úr, en hinir þurftu að snúa heim. Enga vinnu að fá, - niðurlátir, - kviðafullir, já, heim, sjálfsvirðingin særð, - þar sem fjölskyldan beið í eftirvæntingu, - fátæktin slík, að þeir sem ungir eru að árum þekkja þetta ekki nema af afspurn og bókum. -

Athafnamenn hófust handa og hrifu með sér dugmikla sjómenn, - þjóðin leit upp til þeirra. Er aflinn barst að landi, vissu allir hvað það þýddi og hverjir voru þarna að verki. Þeirra sókn út á djúpið var nátengd afkomu þeirra

sem í landi voru. Engar upplýsingar þurftu í blöðum né útvarpi hverjir það voru sem í vályndum veðrum komu á drekkhlöðnum bátum til hafnar, - færandi feng, - sem allir aðrir nutu.

Allir þekktu nöfn þessara sjósóknara og þeirra sem gerðu út fiskiskibátana. Hvert byggðalag átti sínar hetjur og fyrirmyndir er báru því vitni um land allt, - kröftugir einstaklingar við stjórnvölinn í landi og í brú, - já, skips-

hafnir svo vel mannaðar að aðrar þjóðir áttu ekki slíkar, - sem stóðu við borðstokk - drógu fiskinn, - þó aldan væri kröpp.

Á sjómannadegi skulum við heiðra minningu þeirra sem ruddu brautina til heilla þessari þjóð, - Grindavík hefur þar margan góðan drenginn alið.

Í dag eigum við athafnamenn og sjómenn sem hafa það hlutverk að nýta auðlindina sem okkur er svo dýrmæt.

Felum þeim áfram um ókomna framtíð að nýta hana og varðveita, samkvæmt bestri fánlegri þekkingu. - Fullyrt er hér að engum er betur treystandi til þess. Slíkt er afl þeirra og þrek, - menning og arfur. - Umheimur allur undrast slíkt.

*Árnaðaróskir á
sjómannadaginn í
Grindavík 1999.
Sr. Hjörtur Hjartarson.*

Ný bolfisk flökunarvél

IS 252

- Flökunarvélin IS 252 er sérstaklega þrúð með íslensk frystiskip í huga.
- IS 252 er styttri og lægri en fyrri vélar.
- Hún er með áfesta roðvíð, með sjálfvirkri millifærslu faka.
- IS 252 fískar fisk frá 45cm til 90cm. Vélin nær mjög góðri nýtingu, ásamt því að skila af sér áferðaralegum flökum.
- IS 252 er sérstaklega meðhöndluð með nýjum aðferðum, til að auka tæringarþol og endingu vélarinnar um borð.
- IS 252 er því góður kostur þar sem endurnýja þarf BAADER 189 og BAADER 51.

357 **Strapex** Bindivél

Hællu Strapex borða í huga við næstu innkaup. Verði kemur þægilega á durt.

- Íðnaðarbindivél, aðlagðar að íslensku fiskvinnslu - jafnt í landi sem um borð.
- Með nýrri tækni verðandi stýringu á bræðslu borðans, sem gerir henni kleift að vinna við erfiðustu aðstæður.
- Auktu afköstin og létta þeir störfina með fullsjálfvirkri bindivél.
- Getur bundið eitt, tvö eða þrjú bönd á kassann.
- Sjálfvirk stiling á milli kassastærða.

Frampróun!

Á þessu ári hafa komið fram veigamiklir hlutir, sem þróaðir hafa verið til að auka framleiðni í íslensku fiskvinnslu.

Nýr snúinn aðalvats fyrir roðflettivél.

Nýtt hofladrif fyrir BAADER 151 kerfiflökunarvél.

Þetta er hluti af þeirri stöðugu þróun, sem unnið er hjá BAADER ÍSLAND ehf.

Porskhaus! 434

Hámörkun á nýtingu byrjar með BAADER 434

- Ný heusingavél fyrir bolfisk.
- Óháðari starfsmanni en fyrri vélar.
- Allt að 50 fiskar á mínútu.
- 40 til 85 cm fiskar 600 - 4500g, að þyngd.
- Auðveld í þrifum.
- Kemur til með að vera tengjanleg við BAADER 189 flökunarvél.

Vertíðarlok - 1939

Heimamenn kveðja aðkomusjómenn við Hvam í Þórkötlustaðarhverfi. Fyrir aftan hópinn býður boddýbillinn sem flytur þá til Reykjavík. Fjórði frá vinstri er greinahöfundur Ágúst Lárusson og heldur um axlir Helga Jónssonar frá Stafholti. Fyrir framan stendur dóttir hans Guðrún. Konurnar eru frá vinstri: Jóhanna Bjarnadóttir frá Miðhúsi, Heiða frá Bjarmalandi, Hanna frá Sólbakka og Ragnheiður Guðmundsdóttir frá Þórsmörk um háls hennar heldur bílstjórninn, Jálíus Daniélsson frá Brautarholti.

Á vertíð í Grindavík

Þessi frásögn er eftir Ágúst heitinn Lárusson bónda í Kötluholti í Fróðár-sveit. Hann skildi eftir sig mikið safn ritaðs máls um menn og málefni sem forvitnilegt er að skoða. Í þessari sögu segir hann frá er hann fór á vetrarvertíð í Grindavík aðeins 18 ára gamall. Hann lýsir mjög nákvæmlega allri aðbúð vermannanna á þessum tíma sem hefði getað átt við víðar um land. Greinin birtist áður í sjómannadagsblaði Snæfellsbæjar og er hér birt með góðfúslegu leyfi Péturs S. Jóhannssonar ritstjóra.

SPARISKÓRNIR EFTIR HEIMA

Fimmtudagskvöldið 3. febrúar 1921 vorum við þrír félagar ákveðnir að leggja á göngu til Borgarness daginn eftir. Ferðinni var heitið til Reykjavíkur. Þar að ráðast til róðra á vertíðinni á árabát á Suðurnesjum. Þessir þrír félagar voru Þorleifur Einarsson Hrísakoti, Matthías Matthíasson frá Orrahóli á Frelssströnd, þá í Hrísey hjá bróður sínum og ég, Ágúst Lárusson, þá vinnumaður í Hrísakoti, 18 ára. Matthías var ráðinn á bát Dagbjarts Einarssonar á Velli, síðar í Ásgarði, Grindavík. Formaður á bátinum var ráðinn Guðmundur Guðmundsson, Öxney. Við Þorleifur vorum óráðnir. Um nóttina vakti Sveinn Magnússon í Hólum upp í Hrísum með þær fréttir að Breiðafjarðar-Svanur færi þennan dag til Reykjavíkur. Þar með breyttist ferðaáætlun okkar. Við brugðumst fljótt við, öxluðum poka okkar og héldum til Stykkishólms. Þegar við komum að brúnni á Svelgá (en þangað eru frá Hrísakoti tæpir 2 km), þá man ég að spariskórnir mínir hafa orðið eftir heima. Um það er ekki að fást, ég komst alla minna ferða án þeirra. Þegar til Stykkishólms kom hittum við skipstjórnann á Svaninum, Sigurð Eggertsson í Suður-Bán, sagði hann að ekki yrði farið frá Stykkishólmi fyrr en á laugardag.

FERÐIN TIL REYKJAVÍKUR

Lagt var af stað frá Stykkishólmi fyrir hádegi með viðkomu í Grundarfirði en þegar þangað kom var skollíð yfir sunnan stórrök. Þar var legið fram á sunnudag en þá batnaði veður. Var þá létt akkerum og haldið til Ólafsvíkur en á þeirri leið bræddi vélin úr sér. Vélamennirnir tóku til starfa að rífa í sundur og gera við og setja saman aftur. Þegar það var búið var komið mánudagskvöld sem var bolludagur. Þá var lagt uppi lengsta áfangann af sjóleiðinni, frá Ólafsvík til Reykjavíkur. Veður var dimmt og draugalegt. Þegar kom fyrir Öndverðarnes kom sunnanveður á móti sem undir morgun gekk til suðvesturs. Þetta var á sprengidag, 8. febrúar. Það er verstí sprengidagur sem ég man eftir því sjóveikin ætlaði að sprengja mig, að mér fannst. Í huga mínum hét ég því að fara aldrei á sjó aftur en það það heit hef ég margsvikið. Þegar leið á daginn batnaði veðrið svo að hægt var að opna lestina þannig að farþegarnir gætu

Ágúst Lárusson frá Kötluholti í Fróðársveit.

komist þangað að borða nestið sitt. Þá borðaði ég seinasta bitann af nestinu mínu að heima. Var þá byrjaður að gleyma sjósóttinni og áður gefnu fyrirheiti. Eftir 17 klst ferð komum við höfnina í Reykjavík en ekki var farið upp að bryggju um kvöldið.

SÁ BÍLA Í FYRSTA SKIPTI

Mikið fannst mér til um alla ljósadýrdina í höfuðstað landsins. Auk götuljósa og ljósa í húsaþluggum sá ég ljós tvö, nærri saman fara um göturnar. Það þóttist ég vita að vera ljós á bílum en ég hafði lesið um að bílar væru í Reykjavík en aldrei séð þá á Snæfellsnesi. Morguninn eftir var lagst að

bryggju og ég steig á land í Reykjavík miðvikudaginn 9. febrúar, öskudag. Það leyndist ekki fyrir mér hvaða dagur var, stúlkurnar á götum borgarinnar töldu mig fullgildan til að bera öskupoka. Því er ver að ég á engan þeirra til minninga um daginn. Næst var að fá eitthvað að borða. Maður af Snæfellsnesi sem ég þekkti vísaði okkur Þorleifi á Hótel Ísland. Matta vorum við búnir að týna. Þar keyptum við mat, en þar var öðruvísi skartað en á bestu bæjum í sveit. Komum við þangað ekki aftur.

RÁÐINN Í SKIPSRÚM

Nú var ég viðskila við Leif. Týndi

honum í mannfjöldanum á götunum. Næst á Laugarvegi vikur maður sér að mér og spyr mig hvort ég vilji róa, hvort ég sé ráðinn. Hann kvaðst eiga heima í Höfnunum. Ég hafði sett mér það takmark að róa í Grindavík þó þessir staðir væru mér báðir jafnó-kunnugir. Hann vantaði bara einn mann en við Leifi vorum ákveðnir í því að vera á sama báti. Svo ekki gat orðið af því að ég réði mig hjá þessum manni. Leið mín lá að Herkastalanum. Þar hitti ég eldri mann með rautt alskegg. Hann spyr mig eins og maðurinn úr Höfnum, hvort ég sé ráðinn og hvort ég vilji róa. Mér fannst hann svo góðmannlegur þessi maður að ég spyr hann hvar hann eigi heima. Þetta var Guðmundur Jónsson á Klöpp í Þórkötlustaðahverfi í Grindavík. Hann vantaði tvo menn og ég réði mig hjá honum og sagðist vita af vönum manni óráðnum. Ég væri ekki vanur róðrum úr Brimlendingu þó hinn væri það. Fljótlega kom Leifi til okkar og var ráðinn um leið. Við vorum þá ráðnir báðir á sama bátinn í Grindavík. Nóttina gistum við félagarnir á Herkastalanum og ætluðum að leggja snemma af stað morguninn eftir gangandi til Grindavíkur, eftir gamla veginum en það voru taldir 56 km. Ég bjó mig til göngu eins og ég var vanur heima hjá mér. Buxnaskálmarnar brotnar ofan í

sokkana. Það voru sauð svartir sokkar merktir með Á.L. Þegar ég las sögu Jóns Trausta, „Bessi gamli“, þá var þar ein persónan sem hét Sigmundur Ólafsson en hafði fengið auknefið Sokki. Það kom til af því að hann braut buxnaskálmarnar ofan í sokkana. Komu þá í ljós stafirnir S.Ó. sem saumaðir voru í sokkana. Ekki hafði ég lesið það í skáldsögum að ég hefði fengið auknefið Álfur fyrir þennan fótabúnað. Ég axlaði poka minn við dyr Herkastalans. Skóskipti þurfti ég ekki að hafa. Ferðafélagar mínir gengu á spariskónum og roguðust með poka sinn á öðrum handlegg því þeir gátu ekki látið sjá sig á Reykjavíkurgötum með poka á öxlunum.

GENGID TIL GRINDAVÍKUR

Næst var að spyrja vegfarendur hvaða vegur lægi til Grindavíkur. Við fengum góð og greið svör við þeirri spurningu. Þegar út úr þéttbýlinu var komið settust þeir niður og höfðu skóskipti og öxluðu síðan poka sína. Þegar við vorum komnir suður á Hvaleyrarholt var nærri orðið fulldimmt. Loft var alskýjað og jarðdimmt í hrauninu svo við máttum fara varlega að ganga ekki útaf veginum. Um nóttina fengum við gistingu á Hvassahrauni og hét bóndinn Sigurður Sæmundsson. Um morguninn héldum áfram ferð okkar.

Á Strandarveginum náðu við manni sem var á leið úti í Leiru. Honum vorum við samferða að vegamótum Keflavíkur og Grindavíkur. Í hrauninu skammt frá Svartsengi náði okkur vörubíll á leið til Grindavíkur. Þar sátu nokkrir menn ofan á vörum sem voru á pallinum. Okkur var boðið að sitja á bílnum það sem eftir var leiðar í Járngerðarstaðarhverfið og það þáðum við. Þetta var mín fyrsta ferð á bíl. Síðasti áfangi ferðarinnar var úr Járngerðarstaðarhverfi að Þórkötlustöðum. Þar með var lokið átta daga ferðalagi okkar. Þegar ég kom að Klöpp í þetta sinn og Margrét Árnadóttir tók á móti mér, fannst mér það eins og móðir mín tæki á móti mér. Ég var kominn heim. Ég var hjá þeim sex vertíðir. Þá hættu þau að hafa sjómenn. Hér hef ég lýst fyrstu ferð minni úr Helgafellssveit til Grindavíkur. Sumar voru erfiðari en þessi en aðrar mun þægilegri eftir að ferðast var með bíl frá Reykjavík til Grindavíkur. Alls réri ég í Grindavík tíu vertíðir og þar af sex á árabát, sem ég lýsi hér á eftir.

LUKKU-REYNIR

Bátur Guðmundar í Klöpp hét Lukku-Reynir. Formaður á honum var Árni Guðmundsson á Teigi, sonur Klapparhjóna, sem ég var hjá. Hann var þá á þrítugasta ári. Á bátinum voru

Hjónin frá Klöpp, Guðmundur Jónsson og Margrét Árnadóttir.

ellefu menn, tíu undir árum. Í byrjun vertíðar raðaði formaður hásetum í það rúm sem þeir áttu að sitja í um vertíðina. Ég var í andófsrúmi á stjórnborða. Allar árar voru merktar með skorum í árastokkinn frá eitt til fimm. Númer eitt var í austurrúmi. Númer fimm var fremsta árin á hvoru borði. Allir aðkomumenn, sem ráðnir voru uppá kaup, höfðu frí skinnklæði og sjóvettlinga. Allir vettlingar voru sérmerktir hverjum manni. Minn litur var blár og það merki hafði ég allar vertíðirnar. Þegar við fórum í aðgerð fórum við í aðra vettlinga. Þjónustan tók sjö vettlinga, þvoði þá og þurrkaði og svo fékk hver sína vettlinga í næsta róður eða aðra með nýja með sama merki. Skinnklæðin voru sauðskinnbrækur með kálfskinnssetskauta og sauðskinnstakkur. Öll skinnklæði voru lýsisborin svo þau héldu betur. Á netavertíð var verið í leðurbrókum því þær héldust betur þurrar. Sjóskór voru úr sítuðu leðri. Hver maður passaði sín skinnklæði nema þegar skipt var um þau. Síðan voru þau þurrkuð og lýsisborin og látin síðan undir farg og þetta annaðist húsbóndinn.

SÍLDIN SÓTT Á HESTUM

Róðrardagurinn hófst með því að formaðurinn kallaði á hásetana með því að hann bankaði á gluggann hjá þeim. Hann sótti beituna og skipti henni á milli lagsmanna, þ.e. þeirra sem beittu saman en tveir voru um hvert bjóð. Vanaleg línulengd var fimm, fimmmhundruð króka bjóð. Beitun var geymd í svokölluðum ískassa í torfkofa, sem safnað var snjó í þegar færri gafst til þess. Þá var ekki neitt frystihús í Grindavík. Síldina til beitu varð að sækja til Keflavíkur á hestum og stundum var hún borin á bakinu. Til að drýgja síldina var beitt ljósa-beitu, þ.e. karfa, steinbít og ýsu. Þetta var allt látið í ískassann og fryst þar. Líka var beitt gotu en hana var ekki hægt að frysta. Þegar búid var að leggja grásleppunctin, sem var um eða eftir sumarmál, eftir tíðarfari var byrjað á að vitja um þau áður en beitt var. Þá var beitt hrognum og öðru innan úr grásleppunni en þetta var kallað að beita ræsknum. Oft fiskaðist vel á þá beitu. Þegar búid var að beita var drukkið kaffi og borðaður einhver biti með því. Síðan var farið í brókina og sjóskóna. Ekki farið í skinnstakkinn ef veður var gott.

„Í JÉSÚ NAFNI!“

Lagsmennirnir báru bjóðið á milli sín til skips. Bjóðin voru látin í skutinn. Þá voru lagðir hlunnar fyrir skipin. Þá fór hver að sínu rúmi á skipinu og tók skorður undan. Formaðurinn var við skutinn. Hver maður krossaði yfir sitt rúm og formaðurinn yfir skutinn. Svo sagði hann. „Leggjum nú hendur á í Jésú nafni“. Þá settu menn bakið undir bátinn og settu hann til sjávar. Þeir sem voru við skutinn lyftu uppá hlunnana og lögðu þá fyrir. Þegar að sjó kom fór formaðurinn uppí og tók langan krókstjaka og passaði með honum að skipið héldist í réttari stöðu að aftan. Þegar skipið var komið á flot fóru allir hásetar uppí nema tveir framámennt, sem héldu í kolluböndin en svo hétu festar þess. Þeir sem uppí voru komnir, tóku hver sína ár og höfðu tilbúna þegar róðurinn var tekinn úr lendingunni. Árum framámannanna komu þeir fyrir í þeirra keipum. Formaðurinn horfði til hafs og gáði að lagi. Þegar hann hafði valið lagið kallaði hann. „Farið upp í“. Framámenntirnir ýta og fara síðan upp í og grípa sínar árar. Róið er afturá bak útá leguna og formaðurinn segir til með róðurinn. Þegar útá leguna er komið er bátinum snúid sólarinnis. Formaðurinn setur stýrið fyrir, tekur ofan höfuðfatið og segir. „Við skulum biðja Guð fyrir okkur“. Allir fara að dæmi hans og lesa sína sjóferðabæn í hljóði. Þegar formaðurinn hefur lokið bæninni setur hann upp höfuðfatið og allir gera eins og hann. Þá er lagst á áramar af fullum krafti og róið til miðs. Ef stutt var á milli skipa var kappróður, fullkominn skorpuróður.

LÍANAN LÖGÐ

Þegar komið er á miðin tekur formaðurinn grunnbólið og leysir utan af strengnum og kastar bólinu úr. Þegar búid er að róa strenginn út að stjóra leggja austurrúmsmennirnir upp. Annar leggur lóðina en hinn vindur uppá baujunar, sem hafðar eru á öllum bjóðamótum. Þegar búid er að hnýta saman lóðirnar og steinninn á er baujunni kastað. Vefst þá ofna af henni jafnóðum og steinninn nálgast botn. Oftast var mikið léttari róður þegar verið var að leggja. Þegar það var búid var róið frá djúpbólinu uppí straum og vind. Eftir stuttan kipp voru lagðar upp árar og látið reka að bólinu aftur. Þetta var svo endurtekið meðan

lóðin lá, sem oft var ekki nema klukkutíma. Austurrúmsmennirnir skiptust á að draga línuna og blóðga fiskinn og kasta honum fram í þegar hæfilega mikið var komið í skutinn. Formaðurinn goggaði. Stundum var andófið erfitt því vesturfall með austan og suðaustan átt voru hörð og þá fóru ból oft á kaf vegna straumpunga. Þá heyrðist oft: „Það vantar áfram eða betur á stjórn, betur á bak, báðir áfram eins og liggur.“ Þá lá enginn á liði sínu. Þegar búid var að draga og leiði var í land, var gott að láta líða úr þreyttum handleggjum. Haft var eftir sjómanni, sem átti hlutinn sjálfur að það væri á við einn hlut að fá gott leiði í land. Hvort sem var róið eða siglt til lands var alltaf stoppað á legunni og seglin felld, beðið eftir lagi og látið horfa til lands. Síðan kallar formaður: „Róið!“ Þá var brimróðurinn tekinn. Það voru falleg og samtaka tilþrif og áralagið kraftmikið og öruggt. Áramar svo jafnar á borði í réttari línu þegar þær komu uppúr og jafnar í sjó.

LENDINGIN Í BUÐLUNGAVÖR

Þegar inni lendinguna er komið leggja framámenntirnir upp. Taka kolluböndin upphringuð á handlegg sér og halda með ördum handlegg um borðstokkinn tilbúna að spyrna við fótum svo skipið rekist ekki í stein. Þegar súgur var í sjó þurfti að gefa útá kolluböndunum þegar útsogið togaði. Það varð að standa og halda fast þegar fyllingin kom og skipið sveif að landi. Setja svo herðar við kinnung þess þannig að það kenndi ekki grunn. Í Buðlungavör, sem var heimalending á Þórkötlustöðum, var alltaf seilað inn í vörinni meðan var skipinu haldið á floti. Formaðurinn var í krúsinni með stjakaan og passaði það að aftan. Bakborðsmegin var há klöpp líkt og veggur en stjórnsborðsmegin var stórgrýtisurð. Þegar búid var að seila voru seilarnar dregnar upp að eins og þær flutu, bundnar þar saman og lánar vera þar meðan sett var. Til þess var notað spil með vírstreng, sem festur var í hvísu skipsins. Þrjár voru við það. Tveir studdu sinn á hvort borð en sá þriðji sótti hlunna og lagði fyrir. Hinir voru á spilinu. Það voru tvö tré, sem komu í kross gegnum spilið, kallaðar spækjur. Á þær röðuðu menn sér og neyttu orku sinnar að draga skipið upp. Hvert skip hafði sitt afmarkaða pláss á klöppunum þar sem það átti að standa,

Á þessari mynd er sonur Guðmundar Jónssonar frá Klöpp, Árni Guðmundsson Teigi ásamt konu sinni Ingveldi Þorköldóttur með börnin. Aftari röð frá vinstri: Margrét, Dagmar María, Þorkell, Jón, Ármann, Guðmundur og Laufey. Sitjandi: Unnur, hjónin Árni og Ingveldur og Vilborg.

skorðað með tréskorðum. Út af þessu var aldrei brugðið.

SKIPT Í FJÖRU

Eftir setningu var aflinn borinn upp á þar til gerðum burðarólum. Formaðurinn var á skiptivelli og skipti aflanum sjö köst, þ.e. fjórtán hluti. Þrjá hluti fyrir skip og veiðarfæri, ellefu manna hluti? Ef einhver var veikur og gat ekki róið fékk hann sinn hlut. Þeir sem áttu hluti voru ætíð þeir sömu um kast. Þegar búid var að skipta sneri formaðurinn baki við köstunum. Annar benti á kast og spurði. „Hver skal þar.“ Nefndi þá formaðurinn einhvern þar til búid var að nefna öll köstin. Þá var farið heim, farið úr sjóklæðunum og borðað. Síðan hófst aðgerð á skiptivellinum hvernig sem viðraði. Allt var hirt og fiskurinn saltaður. Sundmaginn var tekinn úr hverjum fisk um leið og flatt var. Lifur og gota voru lögð inn hjá bræðslumanninum, sem alltaf var ósár á að gefa volgan lýsissopa. Hausar og hryggir voru þurrkaðir og slorið látið í forina til áburðar. Allt var þetta borið í kassabörum heim af skiptivell-

inum. Mannsaflid var eina aflid til allra hluta bæði á sjó og landi. „Lögðu þeir í brimgarðinn lítilli skel þó ættu þeir ekki í bátinum sínum útlenda vél“, segir skáldkonan Ólína Andrésdóttir. Þegar aðgerð var búin var línun stokkuð upp ef ekki var útlit fyrir sjóveður næsta dag, annars beitt á kvöldinu.

FYRSTI RÓÐURINN

Fyrsti róður minn í Grindavík var fimmtudaginn 17. febrúar 1921 í góðu veðri og reitingsfiskerfi. Eftir að hafa róið brimróður úr Buðlungavör og í hana aftur fannst mér ég tekinn inn í þann skóla sem framundan var. Um einkunn mína let ég samtíðarmenn mína dæma. Þessir þroutaformenn voru snillingar í sinni grein að sjá út veður og sjólag, oft í náttmyrkri. Ekki var veðurspá útvarpsins til að fara eftir. Ég set hér eitt dæmi um (bls 30) þekkingu gamals formanns, Guðmundar Jónssonar á Klöpp. Vertíðina 1921 lágu fedgarnir á Klöpp, hann og sonur hans Guðmundur, í lungnabólgu. Rúm Guðmundar eldra var undir súð og það langt frá glugga að hann sá ekki til

sjávar. Það var blíðviðrisdagur en mikið brim. Þá áttu allir bátar net í sjó og mikið kapp að komast út í netin. Ég var staddur úti og sá að einn formaður á Þórkötlustöðum var búinn að kalla háseta sína og byrjaður að setja ofan. Ég kom upp á loft til Guðmundar. Hann var þá farinn að hressast. Biður hann mig að spila við sig en hann hafði gaman af því. Ég svara: „Það þýðir ekki. Það verður róið því einn sé byrjaður að setja ofan.“ Þá segir Guðmundur: „Það er alveg óhætt fyrir þig að spila við mig. Það fer enginn útúr Buðlungavör í þessu brimi. Ég heyrir hvernig brýtur í Bótinni.“ Orð gamla mannsins reyndust rétt. Sá sem var búinn að setja ofan varð að setja upp aftur því aldrei kom lag þennan dag. Þetta var ungur formaður. Guðmundur hefur oft verið búinn að hlusta á hljóð sjávarins í þau 40 ár sem hann var formaður. Hann kenndi Árna syni sínum formennskuna sem hann lærði vel því alltaf var hann lagheppinn og fór vel að sjó. Sjóinn sótti hann af kappi, þó með aðgæslu. Alltaf sama ljúfmennskan og talaði aldrei styggðaryrði til nokkurs

Budlungavör. - Ljós. Ólafur Rúnar

manns. Einu sinni hvatti hann okkur til að róa vel. Það var 14. mars 1926 en þann dag var mikið brim. Þá fórst á Járngerðarstaðarsundi Guðjón Magnússon í Baldurshaga. Þegar við lögðum á leiðina vestur í nesid sagði Árni: „Róið þið nú vel, drengir mínir!“ Við höfðum víst reynt það. Þennan dag réru fimm bátar úr Járngerðarstaðarhverfi. Einn af þeim lenti heima. Annar fórst á sundinu eins og áður er sagt en þrír lentu á nesinu, Þórkötlustadarmegin. Þar var þrautalending í suðvestan átt. Ég tel mig þekkja Árna það vel að ég fullyrði að hann hafi þessa stund beðið Guð að stýra sínu fari heilu heim.

LOÐNAN KEMUR Á MIDIN

Þegar kom fram í mars var tími loðnunnar að ganga vestur með suðurströndinni. Ef fréttist að loðnan væri komin að Hornafirði var farið að ætla henni stundimar. Svo allt í einu birtist loðnuleitarflotinn. Súlan, hún sá hvað leið, þegar hún var í hópum að stinga sér. Þá voru þorskanetin tekin upp ef gaf á sjó. Ekki þurfti langt að róa, aðeins á Hraunsvíkina. Svo var það ver-

tíðina 1921. Við vorum að koma í land úr línuróðri og lítið fiskerí. Þegar kom inn að sundinu, sáum við hvar súlan var að stinga sér. Strax þegar í land var komið var steinuð og lögð niður tíu neta trossa. Þetta voru hampnet, hnýtt heima, fimmtán möskva djúp, lengd þrjátíu faðmar fellð. Þetta lögðum við á Hraunsvíkina eins og allir hinir formennirnir. Þetta kvöld var logn og blíða. Morguninn eftir var komin hæg suðustanátt og skýjað, allir réru. Þegar við höfðum dregið fimm net var komið nóg í bátinn því veður fór heldur versnandi. Þetta voru þrjátíu og sjö í hlut í fjórtán staði þ.e. 518 fiskar. Þetta var sílisfullur stórþorskur. Ekki var hægt að fara út aftur að draga það sem eftir var. Þá gerði sautján daga landlegu. Þetta var sú lengsta landlega sem ég man eftir. Þegar næst gaf á sjó voru netin komin í hnút og margar trossur saman. Það voru aðeins teinar og kúlur sem hægt var að hirða og nokkuð af steinum. Þetta var sýnd veiði en ekki gefin. Það var þungur róður að draga netahnútinn á land. Þetta var tekið uppí fjöruna í Nesinu en þar var slétt fjara. Þar var þetta greitt

og hver fékk sitt þó lítið væri. Enginn heyrðist tala um skaða sinn. Steinarnir voru það eina sem ekki var keypt en það var fjörugrjót sem borað var í og festir hankar. Þá voru steinaðar og lagðar aðrar trossur en mesta aflahrotan var töpuð. Það var gaman og létt að draga netin á Hraunsvíkinni. Þau voru greidd og lögð niður í barkann. Fremsta þóftan var laus og tekin upp á meðan. Þegar mikið var í trossuna var seilað út eins og þurfa þótti. Þegar búið var að leggja netin var tekið inn af seilunum. Það var stundum þungur róður á móti straum og vindi þegar seilarnar voru úti. Eftir að fiskurinn var farinn af víkinni voru netin færð á sömu fiskislóð og línan var var lögð. Þar var oft þungt að draga þau svo að erfitt var fyrir fjóra. Var þá að nota ölduna til að létta undir. Stoppa á háöldunni og nota svo slakann þegar undan reið. Þegar fór að lengja daginn og ef gott var veður, var tvíróið. Beitt nokkur bjóð og róið með þau aftur. Þá var skilinn eftir einn maður í landi að bera upp aflann. Þetta var aðalbjargræðistíminn og þess vegna varð að nota hann af kappi. Loks hvarf fiskur

af miðunum. Vertíðaraflinn var misjafn á milli vertíða. Stundum voru bestu hlutir tólf hundruð og aðrar ekki nema sex til sjö hundruð. Þegar gaf marga daga samfleytt á sjó, var svefn og hvíldartími stuttur.

LOKADAGURINN II. MAÍ

Fyrir lokin var oftast búið að taka upp netin, því á lokadag, 11. maí fóru allir aðkomumenn heim til sín. Þegar lent var í Nesinu var alltaf seilað úti á leggunni eins og gert var í Dritvík. Seilarnar voru bundnar saman og strengur, sem undinn var uppá hnykil var festur í seilarnar og formaðurinn passaði hann. Það raknaði ofan af honum og ekki mátti strengurinn stoppa því það gat orðið afdrifaríkt ef seilarnar hefðu tekið gang af skipinu. Öll skipin voru með sprit seglingu. Lítið segl á afturmastri. Stórsegl og klífir á útleggjara. Þegar nálgadist lokin, tók heimþráin aðkomumenn föstum tókum og svo kom aftur eftirvænting þegar kom fram í janúar. Þá var hugurinn jafnstærkur að komast í verið. Þetta var líkt farfuglalífi. Þann 6. júní 1981 varð Árni á Teigi 90 ára. Þá sendi ég honum skeyti. 7. ágúst sama ár varð ég 79 ára. Þá heimsótti ég Árna og það urðu

fagnaðarfundir. Við rifjuðum margt upp frá liðnum samverustundum. Þá sáum við að aðeins erum við þrír lifandi af þeim ellefu sem voru á Lökkureyri verðtíðina 1921. Einhverjir munu vera lifandi af félögunum frá hinum fimm vertíðunum sem ég var með Árna. Lokaorð þessa þáttar eru hugheilar kveðjur mínar til Árna á Teigi og allra gömlu félaganna. Ef ég ætti kost á því að lifa eitthvað upp af liðinni ævi, yrði það ofarlega á óskalistanum að mega róa með gömlu félögunum aftur á árabát í Grindavík.

HEIMFERÐIN

Lokadagurinn 11. maí 1921 rann upp bjartur og blíður. Þessari fyrstu vertíð minni í Grindavík var að ljúka. Ég var beðinn að koma aftur næstu vertíð sem ég góðfúslega lofaði. „Heimþrámanns er heiðin greið / huldur liggja þræðir“. Oft var heiðin ógreið og sumir gengu þar sín síðustu og erfíðustu spor. Þarf ekki lengra að leita en á Kerlingarskarð og Stórholt. Framundan var vorferð en ekki vetrarferð. Við Leifi pöntuðum far með bíl sem flutti fólk frá Grindavík til Reykjavíkur. Við fórum með seinni ferðinni og bílstjóri var Jón Sigurdsson á Bjargi. Það var

ekki fyrr en eftir háttatíma, sem við komum til Reykjavíkur og áttum engan gististað vísan. Aftur erum við komnir saman þrír sömu félagarnir og í vetur. Við reikum um götur Reykjavíkur. Leið okkar liggur ofan á uppfyllingu. Þar er vaktmaður yfir stórum heystakk, sem er aðfluttur og yfir honum er yfirbreiðsla. Við uppfyllinguna er stórt gufuskip frá Póllandi. Við erum allir klukkulausir og vitum ekki hvað tíma líður. Komið er sólarlag fyrir nokkru. Þá koma þrjár þrúðbúnar stúlkur upp úr skipinu og fara sína leið í bæinn. Vökumaðurinn hefur orð á því að þetta sé ekki óvanalegt ferðalag á þessum tíma sólarhrings. Við erum syfjaðir og spyrjum vaktmanninn hvort við megum ekki sofa undir yfirbreiðslunni á heyinu og við lofuðum því að reykja ekki eða vera með eld. Ég er sáll að finna ilminn úr grænu heyinu og sofna eins og ég væri í faðmi sveitarinnar.

MEÐ SKILDI Í BORGARNES

Þegar ég vakna um morguninn er ég einn. Félagar mínir farnir í bæinn. Eftir stutta stund koma þeir og þá er Matti búinn að kaupa sér úr og rykfrakka. Hann á vertíðarkaupið og má

Bæjarrústir Gömlu Klappar í Þórkötlustaðarhverfi. - Ljós. Ólafur Rúnar

Sendum sjómönnum,
fiskvinnslufólki og öðrum
Grindvíkingum hamingju- og
heillaóskir á sjómannadaginn

Lífeyrissjóður
sjómanna

Pverholti 14 • 105 R.vík • Sími 551-5100

Sendum sjómönnum,
fiskvinnslufólki og öðrum
Grindvíkingum hamingju- og
heillaóskir á sjómannadaginn

HITAVEITA
SUÐURNESJA

Sendum sjómönnum,
fiskvinnslufólki og öðrum
Grindvíkingum hamingju- og
heillaóskir á sjómannadaginn

Samherji hf.
Fiskimjöl og lýsi hf.
Sími 426-8699

HAPPDRETTI

- þar sem
vinningarnir fáast

Því gera við það hvað sem hann langar. Við erum á gangi á uppfyllingunni. Þá sjáum við góðan kunningja, Breiðafjarðar-Svan. Við fórum um borð og hittum þar Hálfmán Eiríksson og Sumarliða Einarsson. Þær tvær nætur sem við áttum eftir að vera í Reykjavík fengum við að vera þar. En Svanur fór ekki til Stykkishólms bráðlega svo að við fórum með Skildi í Borgarnes laugardaginn 14. maí. Þegar þangað kom vorum við búnir að sameinast sjö Snæfellingar að fá bíl með okkur að Haffjarðará en lengra var ekki bílfært.

BÍLL, BÍLL!

Tveir af þessum voru bræðurnir Helgi og Guðmundur Pétussynir en Helgi var lengi sérleyfishafi á leiðinni Snæfellsnes - Reykjavík. Bílstjórinn sem við fengum var Jónas Kristjánsson sonur Kristjáns Jónassonar í Borgarnesi. Þetta var vörubíll, húslaus og flautulaus. Þegar við mættum mönnum á hestum kallaði Jónas: „Bíll, bíll!“ Þegar við erum komnir upp fyrir efstu

húsin í Borgarnesi mættum við fólki með hesta sem er að sækja þá bræður. Samfylgdin náði ekki lengra. Helgi borgaði þá tíu krónur óumtalað upp í bílkostnaðinn. Ferðin að Haffjarðará kostaði níutíu krónur eða sextán krónur á mann í fimm staði að frádregnum tíu krónum frá Helga. Alltaf var að springa og ekkert varahjól en bætt var í hvert sinn er sprakk. Að Haffjarðará vorum við níu tíma. Vorið eftir gengum við þá leið á átta og hálfum tíma. Ég hafði ákveðið að leggja á fjallið upp frá Þverá og stefna fyrir vestan Hest. Vildi koma við á Þverá og spyrja um þessa leið því ég hafði aldrei farið hana áður og enginn okkar. Hest sá ég heima að úr sveitinni minni og á hann var óhætt að stefna. Okkur var boðið inn á Þverá. Kristján Jörundsson, húsbóndinn, var ekki heima en Helga, kona hans, var heima. Þar var okkur veitt af rausn. Einn félaganna var á stígvélaskóm. Hafði ekki fengið lokaskó eins og við sem rérum úr Grindavík. Þar var það sígild regla að

láta vermann fá lokaskó til að ganga á heim til sín. Þessi maður hét Þórður Bendiktsson á Klungurbrekkju. Þegar Helga sá fótabúnað hans taldi hún ekki fært fyrir hann að ganga yfir fjallið og fékk honum leðurskó. Við þökkudum góðan beina og kvöddum. Upp túnið er Þórður að lofa heimilið fyrir rausn og greiðasemi. Þegar upp fyrir túnið kom settist Þórður niður og hafði skóskipti. Lyftir upp leðurskónum og segir: „þeir eru heitir“. Við höfðum gaman af þessum óviðeigandi orðum Þórðar en ég man þau vel þó líðið sé sextíu og eitt ár. Við fengum bjartviðri yfir fjallið og allt gekk að óskum. Klukkann fjögur á hvítasunnudagsmorgun 15. maí komum við heim í Hrisakot. Þar skilaði ég vertíðarkaupinu mínu í hendur húsbóndans. Ég heyrði hann ekki þakka mér fyrir það.

Gert á Kyndilmessu 1982,
Ágúst Lárusson

Sendum sjómönnum,
fiskvinnslufólki og öðrum
Grindvíkingum hamingju- og
heillaóskir á sjómannadaginn

Fax: 426-8176
Sími: 426-8755

Útgerð
Sighvatur GK-57
Hrungnir GK-50
Freyr GK-157
Fjölur GK-7
Sævík GK-257

Forstj.: Páll H. Pálsson
Framkv.stj.: Pétur H. Pálsson

VÍSIR HF.
HAFNARGÖTU 16

Sjómanna dagurinn 7. júní 1998:

Auðlindaskattur á sjávarútveginn er og verður landsbyggðarskattur og mun hann koma hart niður á Grindavík

Ágætu hátíðargestir.

Ég vil byrja á því að óska ykkur öllum til hamingju með daginn. Sjómanna dagurinn er einn mesti hátíðisdagur ársins í sjávarbyggð eins og Grindavík. Þetta er, ásamt jólunum, sá tími sem nær allir sjómenn eru heima og flokkast það sem sjaldgæf undantekning séu þeir það ekki.

Eftir að Sjómanna dagurinn varð lögskipaður frídagur hefur vegur hans farið ört vaxandi og í dag eru sérstök tímamót. Það eru 60 ár síðan dagurinn var fyrst haldinn hátíðlegur í Reykjavík og eftir því sem ég best veit eru 50 ár frá fyrstu hátíðarhöldunum hér í Grindavík.

Nú er að baki vetrarvertíð með erfíðri vinnudeilu sjómanna og útgerðarmanna. Við bárum ekki gæfu til að leysa hana sjálfir, fengum reyndar ekki fríð til þess frá stjórnvöldum, og því kom út úr þessu lausn sem ekki er búin til af okkur sjálfum, sjómönnum og útgerðarmönnum. Þessi lausn felst annars vegar í Kvótaþingi og hins vegar í Verðlagsstofu skiptaverðs. Um Kvótaþing á allur leigukvóti að fara en Verðlagsstofa skiptaverðs verður einskonar lögregla sem á að fylgjast með því verði sem í gildi er milli einstakra útgerða og sjómanna. Ég óttast mjög að þessi lausn verði ekki öllum útgerðarmönnum og sjómönnum að skapi og muni jafnvel skapa meiri vanda en hún leysir. Rétt er þó að gefa þessu tækifæri og sjá hvað þetta leiðir af sér. Von mín er sú að samskiptum sjómanna og útgerðarmanna megi koma í betra horf en þau hafa verið nú um nokkurt skeið á vettvangi kjarasamninga. Þessi samskipti eru yfirleitt í ágætum farvegi innan einstakra útgerða og því hlýtur að vera hægt að yfirfæra þessi samskipti yfir á forystuna hjá báðum aðilum. Nauðsyn er á góðri samstöðu þar sem nú er sótt að sjávarútveginn, bæði af Samtökum iðnaðarins og

Morgunblaðinu. Þessir aðilar hafa verið í forystu um að krefjast aukinna skatta af sjávarútveginn í formi auð-

**Ávarp
fulltrúa
útgerðarmanna,
Eiríkur
Tómasson**

lindaskatts. Það hefur nú borið þann árangur að Alþingi hefur stofnað nefnd til að leggja fram tillögur í auðlindaskattsmálum. Róttin að þessari umræðu er sala og leiga á aflaheimildum sem er ein meginundirstaða þess kerfis sem við búum við í dag. Þetta er gert til að skammta okkur aðgang að fiskinum í sjónum og ég fullyrði að þetta kerfi er ein aðal forsenda þeirra þrenginga sem

við höfum búið við með geysilegum niðurskurði á heimildum til þorsveiða. Sem betur fer lítum við nú til bjartari framtíðar með auknum þorsveiðiheimildum en þorskurinn er undirstaða velmegunar og afkomu okkar Grindvíkinga. Hvernig má það vera að setja eigi viðbótarskatt á þá sem starfa í sjávarútveginn, stunda sjó, gera út, vinna fisk og reka fiskverkun í landi vegna þeirra sem eru að leigja frá sér aflaheimildir og selja þær? Í mínum augum er þetta eitt raunverulegasta dæmi þess að hengja bakara fyrir smíð. Það er að segja vegna þess að einhver leigir eða selur kvóta, fer jafnvel út úr atvinnugreininni, á að skattleggja þá sem eftir eru, þótt þeir hvorki selji frá sér né leigi. Þetta er fátíðleg framsetning. Eigi að skattleggja einhvern ætti það þá ekki að vera sá sem selur? Ofstækið út í sjávarútveginn má ekki vera svo blint að menn sjái ekki hlutina í réttu ljósi. Við verðum að koma þessu til skila til stjórnáráðmanna og til þess höfum við tækifæri næstu 10 mánuði. Þá mun ferðum þeirra til okkar fjölga verulega vegna komandi Alþingiskosninga. Auðlindaskattur á sjávarútveginn er og verður landsbyggðarskattur og mun hann koma hart niður á Grindavík eins og öðrum byggðum sem byggja allt sitt á sjónum. Þetta eru átök milli höfuðborgarsvæðisins og landsbyggðarinnar um skiptingu arðsins. Báðir aðilar þurfa að lifa en við megum ekki láta höfuðborgarsvæðið ná meiru frá okkur en þeir hafa náð nú þegar. Við sem búum í sjávarbyggðunum verðum að gæta þess að láta ekki fara illa með okkur í þessum máli, því þá höfum við minna til skiptanna.

Umræðan um að auðlindin sé sífelld að færast á ferri hendur er öðru hverju hávær. Á sama tíma hefur þeim sem eiga smábát fjölgað mjög og hefur hlutur þeirra í veiðiheimildum stóruauk-

ist. Þá hefur hluthöfum í stóru fyrirtækjunum fjölgað verulega og aldrei í Íslandssögunni hafa fleiri átt hlut í sjávarútvegsfyrirtækjum. Að auki hefur hlutur líffeyris- og hlutabréfasjóða í þessum fyrirtækjum aukist mjög en þessir sjóðir eru í eigu mjög margra aðila. Því er svo komið að á sama tíma og fyrirtækin stækka og meiri veiðiheimildir eru á hendi einstakra útgerða, fjölga að sama skapi eigendum verulega. Sem dæmi má nefna að fyrir ári síðan áttu aðeins 5 aðilar hlut í Þorbirni hf. Nú eru þessir hluthafar um 400 og að auki nokkrir líffeyris- og hlutabréfasjóðir. Ég sé það fyrir mér að hlutur líffeyrissjóða í sjávarútvegsfyrirtækjum muni aukast verulega í framtíðinni og einnig að eigendum stóru fyrirtækjanna muni fjölga. Það er hættulegt fyrir fyrir stað eins og Grindavík að taka ekki hátt í þessari þróun. Við verðum að sjá til þess að hér verði áfram til öflug og fjölbreytt fyrirtæki í sjávarútvegi og á því byggjast framtíðarhagsmunir byggðarlagsins.

Annað mál er nú ofarlega í þjóðfélagsumræðunni. Það er að bankastjóri var neyddur til að segja af sér vegna slæmrar frammistöðu í starfi, oftöku fríðinda, bæði í utanlandsferðum og laxveiðitúrum, auk þess sem eitthvað var verulega bogið við stjórnun í bankanum. Hann er nú nánast búinn að hvítþvo sig í augum almennings m.a. með skrifum í Moggann og ávirðingum á aðra. Eflaust eru þessar ávirðingar margar sannar en það gerir gjörðir

Það kæmi mér ekki á óvart að þar næði hann eyrum einhverra eins og Vestfirðingar hafa látið út í kvótakerfið.

mannsins ekkert betri. Þessi maður ætlar nú að stofna stjórnáráðsamtök um að hnekkja kvótakerfinu og fær þar fulltingi fjölmargra sem, eins og hann sjálfur, hafa selt kvótann sinn. Hann seldi kvótann sem hann átti í Ögurvík hf. í Reykjavík en hlutur hans í því fyrirtæki nam u.þ.b. kvóta á bestu vertíðarbatum hér í bæ. Hann var auk þess ráðherra þegar kvótakerfinu var komið á og ber því ábyrgð á þeirri gjörð. Að eigin sögn ætlar hann að fara fram á Vestfirðum. Það kæmi mér ekki á óvart að þar næði hann eyrum einhverra eins og Vestfirðingar hafa látið út í kvótakerfið. Ekki hafa þessir menn látið annað í veðri vaka en að frelsið í

Þær framkvæmdir sem byrjað er á í hafnarmálum eru grundvallaratriði sjósóknar héðan frá Grindavík og brýnt er að ljúka þeim áföngum sem eftir eru.

veidum eigi nú að hefja innreið sína á nýjan leik en er það raunhæft? Það væri ósköp gott að geta frjáls stundað veiðarnar en við erum því miður ekki komin á það stig og því verðum við að hafa einhverja stjórn á þeim. Enn hef ég ekki heyrt neina betri lausn en núverandi kerfi.

Mér hefur orðið tíðrætt um þær árársir sem nú stöðja að kvótakerfinu en ég tel að það sé besta lausnin á þeirri skömmtun sem við verðum að viðhafa í veidum. Það er farsælast fyrir okkur að þróa það betur og halda áfram að sníða af því vankantana.

Allar áhyggjur að því hvernig til tekst um stjórnun fiskveiða skipta þó litlu ef við höfum ekki aðstæður til að stunda sjóinn héðan frá Grindavík. Þær framkvæmdir sem byrjað er á í hafnarmálum eru grundvallaratriði sjósóknar héðan frá Grindavík og brýnt er að ljúka þeim áföngum sem eftir eru. Við höfum ekki komið einu stærsta skipi okkar, Hrafni Sveinbjarnasyni GK 255, hér inn í höfnina í tæp 4 ár og núverandi rekstraraðili fiskimjólsværsmiðjunnar, Samberji hf., er með tvö stór skip sem ekki geta athafnað sig hér nema í algerum undantekningartilfellum. Því verða forystumenn okkar í bæjarmálum að fylgja þessu máli eftir af festu.

Að lokum vil ég fyrir hönd útgerðarmanna senda sjómönnum og fjölskyldum þeirra hamingjuóskir í tilefni dagsins.

Grindavík er ein af stærstu fiskilöndunarahöfn landsins.

Frá vinstri Guðmundur Guðjónsson, Kjartan Kristófersson og Hafðís Guðmundsdóttir eiginkona Kjartans.

Heiðurskarlar

sjómannadagsins 7. júní 1998

Samkvæmt hefð heiðraði sjómannadagsráð Grindavíkur tvo fyrrverandi sjómenn við hátíðarhöld sjómannadagsins í Grindavík 1998. Þeir voru Guðmundur Guðjónsson Höfn og Kjartan Kristófersson fyrrverandi formaður Sjómanna- og vélstjórafélags Grindavíkur.

Kjartan Kristófersson

Kjartan Kristófersson fæddist í Reykjavík 30. desember árið 1931. Foreldrar hans voru hjónin Kristófer Óskar Vigfússon sjómaður og Þórlaug M. Sigurðardóttir.

Kjartan missti ungur föður sinn sem fórst með togaranum Reykjborg í átökum seinni heimsstyrjaldarinnar. Engu að síður fór hann sjálfur, þegar þar að kom, að stunda sjóinn.

Fyrsti báturinn sem hann var á hét Guðmundur Þorlákur frá Reykjavík. Eftir það lá leiðin til Keflavíkur. Þar var hann á Svani og Vögg KE. Kjartan var allnokkuð á nýsköpunartogurinum, meðal annars á Júlí frá Hafnarfirði. Árið 1958 fluttist hann til Grindavíkur þar sem hann hefur starfað að mestu eftir það. Á sjónum var hann lengst á Hröfnunum

með skipstjórunum Björgvini Gunnarssyni, Þorsteini Óskarssyni og Ásgeiri Magnússyni, ýmist sem vélstjóri eða háseti.

Kjartan var um árabíl einn af forystumönnum Sjómanna- og Vélstjórafélags Grindavíkur og sat í ýmsum nefndum og ráðum á vegum þess. Hann var formaður þess í 8 ár. Á þeim tíma var byggð sjómannastofan Vör og Sjómannadagsblaðið kom fyrst út undir ritstjórn hans. Einnig var hann í mörg

ár stjórnarmaður í Sjómannasambandi Íslands og alltaf virkur í samtökum sjómanna.

Sjómanna- og vélstjórafélagi Grindavíkur er það mikill heiður að veita þér viðurkenningu fyrir vel unnin störf á sjónum, og einnig fyrir önnur störf unnin til hagsbóta fyrir íslenska sjómenn.

Við óskum þér og þínum velfarnaðar og Guðs blessunar um ókomin ár.

Guðmundur Guðjónsson

Guðmundur Guðjónsson fæddist hér í Grindavík 13. desember árið 1928. Foreldrar hans voru hjónin frá Höfn, Guðjón Jónsson og Guðbjörg Pétursdóttir.

Guðmundur byrjaði ungur að starfa við línubeitingu hjá útgerð föður síns í Nesinu, eins og það var kallað. Þrjár vetrarvertíðir starfaði hann síðan sem fullgildur háseti á Stígandanum, sem faðir hans gerði út.

Þegar útgerð lagðist af í Nesinu, árið 1946, og með bættri hafnaraðstöðu í Hópinu, flutti Guðmundur sig í Járngerðarstaðahverfið ásamt foreldrum sínum og systkinum.

Eftir það var hann háseti á Maí GK, hjá Einari Dagbjartssyni. Sumarið 1947 fór hann norður á sumarsíld og um haustið á Hvalfjarðarsíldina, þá á Grindvíkingi GK, með

Birni Þórðarsyni frá Vestmannaeyjum. Eftir það réri hann í mörg ár á Þorbirni og Þórkötlunni, hjá Þórkötlustaðaútgerðinni, með Ingólfi Karlssyni. Lengst var hann þó með Þórami Ólafssyni.

Síðustu árin á sjónum var Guðmundur Guðjónsson með bræðrum sínum: Hauki, Pétri og Ella, þekktum skipstjórnarmönnum.

Sjómanna- og vélstjórafélagi Grindavíkur er það mikill heiður að veita þér viðurkenningu fyrir vel unnin störf á sjónum, og einnig fyrir önnur störf unnin til hagsbóta fyrir íslenska sjómenn.

Við óskum þér og þínum velfarnaðar og Guðs blessunar um ókomin ár.

Skipverjar á Freyju GK greiða netahnútt á bryggjunni.

Frá sjómannadeginum 1979 frá vinstri Garðar Sigurðsson og Þorlákur Gíslason. Ljóm. Ólafur Rúnar

Gamlar heiðranir

Frá 1970 hefur sjómanna-
dagsráð Grindavíkur heiðrað
74 karlmenn og 5 konur á sjó-
mannadaginn fyrir sjó-
mennsku og störf sem henni
tengjast. Sjómannafélagið á
myndir af öllum heiðrunum
og höfum við verið að birta
þær í síðustu blöðum. Á sjó-
mannadaginn 1979 voru
heiðraðir Garðar Sigurðsson
Sólbakka f. 2. ágúst 1911 og
Þorlákur Gíslason Vík f.
11. maí 1913. Eftir farselan
vinnudag eru þeir nú búsettir í
Víðihlíð, heimili aldraðra.

Frá sjómannadeginum 1976,
Kjartan Kristófersson heiðrar
Vilmund Stefánsson frá Akri.

SJÓMENN - ÚTGERÐARMENN

Afgreiðum 35 tonn á tímann

Eigum ávallt nægar birgðir af

SKIPSTJÓRAÍS

Þessum góða frá Ísfélaginu.

Afgreiddur beint um borð á bílpall
eða í aðrar flutningaumbúðir.

Afgreiðslutími 08:00 - 19:00
alla virka daga nema laugardaga.

Eftir lokun vísar símsvari á
vakthafandi afgreiðslumann í sími 426-8655.

*Óskum sjómönnum, útgerðarmönnum og
fjölskyldum þeirra til hamingju með daginn.
Þökkum fyrir ánægjuleg viðskipti.*

Ísfélag Grindavíkur hf.

Kvennadeildin Þórkatla sigraði í róðrarkeppni kvenna

Svipmyndir frá sjómanna deginum 1998

Vikingaskipið Íslendingur fór skemmtisiglinguna að þessu sinni.

Hafrannsóknarskipið Árni Friðriksson var hátíðargestum opid sjómanna dagshelgina til heiðurs Ári Hafsins.

Skipsáhöfnin á Hrafn Sveinbjarnarsyni GK 255 sem sigraði í róðrarkeppninni, þriðja árið í röð.

Í Grunnskólanum voru sýndir munir sem tengjast sjósókninni.

Hestapjónusta Guðmundar Sigurðarssonar var til staðar alla helgina.

Flekahlaup er erfid íþrótt og komust fáir á leiðarenda.

Hart barist í koddaslagnum.

Tekið á í róðrinum.

Það er því mál til komið að stjórnmalámennt fari að opna augun og gera eitthvað í málunum

Góðir Grindvíkingar og gestir.

Ég vil byrja á því að óska ykkur til hamingju með daginn og þó sérstaklega sjómönnum og aðstandendum þeirra en það er nú svo að hér í Grindavík eru allir á einhvern hátt tengdir sjónum.

Í mínum huga er þetta, og hefur alltaf verið, stórhátíðardagur. Í sjómannaþjólskyldu er hann notaður á sérstakan hátt og hafa sjómenn t.d. gift sig og skírt börn sín. Svo dæmi sé tekið er sonur minn skírður á sjómannaþinginn fyrir 20 árum og í dag er dóttursonur minn skírður og ekki nóg með það, heldur er hann skírður í höfuðið á bróður mínum sem fórst með vitaskipinu Hermóði í febrúar 1959, þá 20 ára gamall. Þessi hefð að skíra og gifta á sjómannaþingi kom þó ekki til af góðu. Þetta voru einfaldlega einu dagarnir, fyrir utan jól, gamlárs- og nýjársgdag, sem sjómenn áttu örugglega frí. Þegar ég var að byrja til sjós sem stráklundur í Grindavík voru þetta einu öruggu dagarnir, því þrátt fyrir að páskaþingur og föstudagurinn langi ættu að heita frídagar var nú ekki á vísan að róa með það. Það var slíkur fjöldi báta sem reru hédan að ekki var öruggt að löndun fengist strax þegar inn var komið. Ég man að minnsta kosti eftir einum páskaþingi þar sem róðri lauk ekki fyrr en á hádegi vegna örtraðar í höfninni. Þá þótti ekkert tiltökumál að vera tíundi bátur í röð og skapaðist oft mikil flækja þegar allur þessi fjöldi var að fara út á svipuðum tíma, oft um 100 bátar.

Það hefur skapast hefð fyrir því að ræða um kjaramál á jákvæðari nótum á

**Ávarp
Arnbjörns
Gunnarssonar,
fulltrúa sjómanna**

þessum degi og líta yfir það sem áunnist hefur og þjappað mönnum saman og vekja athygli á því sem betur má fara. Ég held að allir séu sammála um að í dag sé fiskveiðistjórnunarkerfið mál málanna. Kjarabaráttu sjómanna hefur undanfarið ár nær eingöngu beinst að því að lagfæra misbrest þess sem bitnað hafa á sjómönnum sem hlunnfarnir hafa verið vegna kvótakaupa og annarra ranginda tengdum kvótakerfinu. Það er líka vitað mál að braskarar hafa eyðilagt þetta kerfi, þó svo hinn almenni útgerðarmaður hafi ekki tekið þátt í því. Þá er það líka óþolandi að einstaklingar geti lagt heilu byggðirnar í rúst með því einu að selja veiðiheimildir úr byggðarlaginu. Í smærri byggðum standa svo sjómennirnir og verkafólkið eftir með verðlaus hús, eignir sem enginn vill kaupa og atvinnulausir í þokkabót. Þrátt fyrir að einhverjir einstaklingar vildu byrja útgerð á staðnum er það algerlega vonlaust þar sem nýliðun í útgerð er ekki gerleg. Bátur sem kostar 100 milljónir króna þarf u.þ.b. 400-500 tonn af þorskvóta og kostar slíkt fjórum til sex sinnum meira en skipið. Það geta allir séð hversu vonlaust þetta dæmi er. Kvótakerfið er þó búið að sanna sig. Það var sett á til verndunar fiskistofnum. Það hefur ekkert með það að gera í dag, nema síður sé, og hefur einungis stuðlað að verri umhirdu sjómanna um fiskimiðin, úrkasti afla og viðstöðulausri sóknarstýringu í aðrar tegundir en þorsk. Karfastofninn er gott dæmi um þetta, nærri því útdauður, og eru ýsu- og ufsastofnar á svipaðri leið. Það er enginn vafi í mínum huga á að þessu

verður að breyta og megum við ekki láta skammtímasjónarmið um gróða ráða ferðinni. Ég hef heyrt í mönnum sem eru svo heitir út í þetta kerfi að þeir segjast myndu styðja Sverri Hermannsson og jafnvel þann svarta sjálfan ef það mætti verða til þess breyta kerfinu. Þegar svona er komið hljóta allir að sjá að eitthvað hlýtur að vera að. Það er því mál til komið að stjórnmalámennt fari að opna augun og gera eitthvað í málunum.

Kjarabaráttu sjómanna hefur undanfarið ár nær eingöngu beinst að því að lagfæra misbrest þess sem bitnað hafa á sjómönnum sem hlunnfarnir hafa verið vegna kvótakaupa og annarra ranginda tengdum kvótakerfinu.

Að lokum vil ég bera upp þá ósk mína að útgerðarmenn og sjómenn beri gæfu til að vinna sig frá þessu kerfi þannig að sátt skapist. Þetta eru menn sem þurfa og verða að vinna og standa saman í sátt og samlyndi. Það er farsælast.

Ég þakka ykkur áheyrnina og óska ykkur enn og aftur til hamingju með daginn.

Lifrabræðsla Guðmanns í Nesinu. Ljóm. Svavar Árnason

Guðbergur Bergsson:

Litað sykurvatn með ávaxtabragði

Hvílika gleði vakti það eftir heita þrá allan liðlangan veturinn að eiga von á því að fá loksins að drekka í fyrsta sinn á ævinni þann langþráða ævintýradrykk sem hét á miðanum á flöskunni: Litað sykurvatn með ávaxtabragði.

Í hverjum sofa af þessum falska en undarlega sanna gleðidrykk fann ég framandi frjósöm lönd í suðrinu sem ég ætlaði að ferðast til í framtíðinni.

Núna sé ég föður minn fyrir mér á lokadaginn. Hann situr fyrir utan beit-ingaskúrinn sem þeir áttu sem gerðu út Vininn. Þetta var sjö tonna opinn bátur sem hann réri á um þessar mundir hjá honum Haraldi á Eyvindarstöðum. Faðir minn situr við litla hraunhólinn. Til hægri er óttaleg gjótan með grjóti í botninum, en til vinstri sú með rammfúlu grúttarjörnninni. Það er farið að grænka. Faðir minn horfði á mig og Bjarna bróður minn drekka sætan, bragðgóðan drykkinn. Hann hafði sagt við okkur í byrjun vertíðar: Ég heiti á ykkur, ef Vinurinn fær níu hundruð

skippund, fáði þið í verðlaun á lokadaginn hvor sína flösku af lituðu sykurvatni með ávaxtabragði.

Við vorum þess vegna bæði að sötra af stút og treina okkur sem lengst verðlaunin fyrir góð aflabragð.

Faðir minn horfði á okkur, inneygur og bláeygur. Augun í honum voru undarlega heiðrik, dimmblá án þess að vera glær, á sama hátt og þegar hann varð upphafinn og fjarlægur.

Það var einna líkast því að hann skildi ekki til fulls að hann ætti þessa syni, hann sem á stundum var miklu meira barn en þeir, kominn úr stórum systkinahópi sem hafði verið leystur upp. Þess vegna var hann alinn upp í fóstri hjá gömlum hjónum áður en faðir hans dó. Hann átti enga leikfélaga í æsku, og vegna einangrunar í félagi við tvö gamalmenni kunnir hann ekki vel að umgangast börnin sín. Hann varð fljótlega að barni og byrjaði að atast í þeim. Þá varð hann að stóra sterka stráknun innan um lina pottorma.

Þegar augun urðu dimmblá og hurfu

inn í höfuðið, en voru samt upphafin, dvaldi hann í sínum heimi. Hann var í Grundarfirðinum, andspænis Breiðarfirðinum, firðinum sem vekur fegurðarþrána og um leið eitthvað í ætt við brothættan sefa. Hann hefur samt um sig afar trausta skurn.

„Hvers vegna var ég tekinn einn úr hópnum, áður en faðir minn dó, og ég fékk ekki einu sinni að sjá hann deyja?“

Það var eins og hann væri sífellt að hugsa um þetta sama, að brjóta heilann, bæði á hafi og landi, án þess að finna eitthvert svar.

Hann sveiflaðist þannig látlaust milli botnlausssárs efa og ofsafenginnar trúar. Þá fölnaði hann við hina miklu innri spennu, varinnar urðu mjóar og augun svarblá undir geigvænlegum brúnum. Aflið í líkamanum var ótrúlegt og allt viðhorf hans til lífsins aðeins það, að manni beri að standa sig í hvívetna, þegar þar að kemur, jafnt á sjó og landi, við vinnu og hvíld, andspænis lífi og dauða.

Því boðorði fylgdi hann á meðan hann mátti. Þess á milli reif hann sig upp á eilífum þeytingi milli óhlýðni og undirgefni þess fríðlausa hugarfars sem festi hvergi rætur nema í sínu hvíkula eðli. Miklu viti hans skaut óvænt upp á yfirborðið til þess eins að hverfa og gera mann líkt og furðu lostinn, ringlaðan og fullan af órvæntingu andspænis reikulli tilverunni.

Stundum átti hann það til að hefja röddina upp úr engu. Það var eflaust hans myrka, kraumandi djúp. Hann kveinaði þá eins og yfirgefið barn, nýfætt í heiminn, yfir að hann, þessi duglegi og skyldurækni maður, skyldi hafa átt okkur, þessa ómaga, sem tækju hann eflaust ekki í hornið til sín í ellinni. Við sárt kveinið kom Jesúbarnið upp í manni, kannski ekki ljúf löngun til að deyja fyrir allt mannkynið, heldur til að deyja um stund fyrir hann, svo þetta sterka, duglega stórbarn leystist í andartak undan þeirri skelfilegu kvöl, að það skyldi hafa fæðst munadarlaust og fætt af sér haugaletingja.

Aftur á móti langaði mig aldrei að taka bróður minn með mér í dauðann, kannski af þeirri eigingirni að vilja eiga þessa fórn og dauðann einn, ekki með öðrum. Mig langaði að hjálpa föðurnum, því ég vissi þegar hvað kvöl

einsemdar og tilfinningalegs ráðleysis getur verið djúp og mikil tilfinning hjá fullornu fólki, einkum foreldrum. Hún er svo gríðarleg að hún nær yfir allt lífið og út á heimsendann.

Þess vegna var þennan vordag að þrátt fyrir unað langaði mig ekki að drekka litada sykurvatnið með ávaxtabragði, vegna þess að það var áheit þessa snauða manns. Að drekka var að drekka dýrdina frá honum, manni sem var rifinn frá móður sinni, alsaklaus af því að hafa nokkurn tíma viljað fæðast og vera til. En lífsdjúp hans lá ekki á yfirborðinu þessa stundina. Núna borðaði hann hálfkaldan fisk úr hreinni málningardöllu. Í henni færðum við honum að venju mat að loknum róðri. Hvík kvöl var það í raun og veru að dreypa á sætleikanum, drekka hann af stút, á meðan hann borðaði hægt og finlega kalda fiskinn.

Yfir öllu var hvítur reykur frá lifrabræðslunni, gráa glyjan sem minnti á ský, í bland við birtu frá væntanlegu vori. Það var gestur sem kom seint og um síðir. Allt var þrungnið grútarlykt og Guðmann lifra kom á tréklössum, vembdur með tvöfaldar varir, út úr brækjunni í bræðslunni og kallaði:

Það er lúxus á strákaskömmunum þínum, Bergur. Þeir sitja bara að rán-

dýru ölþambi þarna hjá þér á klöppinni! Ja, með þessu móti verður aldrei sjómaður úr þeim sem er kominn neðar í flöskunni.

Og það reyndist rétt hjá Guðmanni lifra. Til að leggja áherslu á orðin, þótt það hafi verið hann sem seldi þabba sæta drykkinn, þá stútaði hann sig sjálfur á flösku með hráu lýsi og gruggi í botninum. Hann sagði:

Lýsið er volgt, óhreinsað og kjarngott. Í þessu var hann líkur móður minni, raunsæri og jarðbundinni konu. Hún hugsaði um andlegan velfarnað okkar og velgengni helst með því að láta okkur ganga alltaf í hreinum og velbættum flíkum og drekka þorskalýsi, svo við yrðum ekki hjólbeinótir eins og ein systir hennar.

Til að fegra myndina, sem hefur verið framkölluð 49 árum eftir að hún var tekin, læt ég gulan fifil vaxa í skjólinu við skúrinn sem varði hann gegn suðaustanáttinni, rokinu og rigningunni í Grindavík. Vegna þessara veðurláta og að skjólin eru fá, þá verða örsmáu blómin færð í einhverja himneska fegurð. Hún sást sjaldan fyrir öflugan skýjafarinu yfir þorpi æsku minnar sem ég leita til í huganum, ef ég leita nokkurs nema til míns eðlisbundna trega.

Skipshöfnin á Vini GK-176. Frá vinstri feðgarnir Guðmundur og Indriði Guðmundsson Auðsholti, Kristinn Vilhjálmsson Miðhúsi, óþekktur aðkomumaður, Haraldur Haraldsson Eyvindarstöðum, Einar Indriðason Auðsholti, Halldór aðkomumaður og Guðmann Jónsson Eyvindarstöðum

Grímur Karlsson:

Skemmtilegt reknetáúthald

Grímur Karlsson fyrrverandi skipstjóri og skipstjórasmíður úr Njarðvík rifjar upp skemmtilegt reknetáúthald frá sínum fyrstu skipstjórnarárum.

Það var sumarið 1956, þá var ég skipstjóri á Auði GK 201 frá Njarðvík. Við vorum þetta sumar á síldveiðum með reknet. Úthaldið byrjaði á því að sigla til Reykjavíkur. Þar var yfirfarinn kompásinn. En það var dagsferð. Á þessum tíma var það gert minnst einu sinni á ári. Þegar við lágum við Verbúðarbryggjuna og biðum eftir Kompás-Konna, hitti ég vin minn og skólabróður úr Sjómannaskólanum,

Gísli Jón Hermannsson. Gengum við saman að bátnum. Þegar við stóðum við bátinn sagði Gísli: „Er þetta mannskapurinn?“ „Já,“ svaraði ég. „Eru þeir ekki alltof mikið í yngri kantinum? Þetta gengur ekki.“ „Jú, það gengur, þetta eru harðduglegir strákar, vinir mínir og frændur, sem ég þekki vel.“ Þar af vorum við fjórir systkina-synir um borð. Það gekk eftir. Við fiskuðum vel miðað við netafjölda og aðra báta. Ég held að við höfum ekki nema einu sinni legið úti, þ.e.a.s. við fengum ekki neitt til að fara með í land. Reknetaveiði var almennt heldur dræm þetta sumar. Nokkuð var um að bátar

færu ekki í land daglega, vegna lítils afla. Við fengum alltaf þetta eina til tvær tunnur í net, sem var með því betra sem gerðist. Auður GK 201 var 21 rúmlést að stærð og var því með minnstu reknetabátunum. Höfðum við 33 til 36 net. Við vorum átta um borð af því að við vorum svo ungir og hafa eigendur bátsins, Karvel og Þórarinn Ógmundssynir ráðið því, annars hefðum við átt að vera sex. Ég var næstelstur um borð, 20 ára. Hinir voru Einar Þórarinnsson, 17 ára. Sólmundur Einarsson, 14 ára. Ingólfur Bárðarson, 17 ára. Sigurjón Reykdal, 15 ára. Allir frá Njarðvík. Skúli Jóhannsson, 16

ára, frá Hofsósi. Og svo var það vélstjórinn, eldgamli að flestra dómi um borð, hann hét Óskar Halldórsson og var frá Reykjavík, rúmlega þritugur. Hann var mikill ágætis maður, og það var honum mikið að þakka að þetta gekk allt saman upp hjá okkur. Einhverjir voru með okkur frá frystihúsinu í forföllum, þeir voru líka í yngri kantinum. Það voru miklar stillur þetta sumar og síldin dreifð. Eigi að síður keyrðu bátarnir mikið í leit að lóðningum sem sjaldnast fundust. Mælirinn í Auði var gamall Bendix. Hann var orðinn grár af saltsteini, og allir takkar orðnir fastir fyrir löngu, nema slökkvarinn. Hann var stilltur á minnsta pappírshraða og dýpsta skala. Hann bilaði aldrei, hann bara gekk og gekk. Á siglingu í brælu sýndi hann ekki dýpið nema slegið væri af, þá kom hann með dýpið, það brást aldrei. En hann sýndi aldrei lóðningu, aldrei nokkum tímann. Við keyrðum eins og aðrir. Ég fylgdist ekkert með mælinum. Hinsvegar tók ég vel eftir ef einhvers staðar var stökksíld að sjá. Ef ég sá eina stökksíld, þá voru netin lögð. Þetta brást aldrei, við fengum alltaf einhvern afla. Við vorum mikið í Grindavík framanaf og oftast var lagt í Grindavíkurdýpi. Ég frétti löngu seinna að báturinn var ósjaldan kallaður „barnaheimilið“ í Grindavík. Sigurður Þorleifsson sá mikli ágætismaður, skipstjóri og hafnarvörður í Grindavík, stóð ósjaldan við bryggjuplankann og horfði brosandis yfir mannskapinn. Þó kom það fyrir að hann byrsti sig við okkur, en það risti ekki djúpt. Ástæðan var oftast ungæðingsháttur í okkur. Til dæmis skeði það einu sinni eða tvisvar að smásteinum tók að rigna af himnum ofan í nálægum bátum. Grunur lék á að steinarnir hefðu tekist á loft í Auði, með hlut sem kenndur er við teygju, en mikið fuglager var yfir bátunum. Í einni ferðinni sem Sigurður var að veita tiltal, krafðist hann þess að skotlínan yrði höfð þannig að grjótið kæmi ekki niður í bátana. Þá kom einn skipverjinn fyrir stýrishúshornið að aftan með veiðiglampa í augum. Þá skellti Sigurður Þorleifsson uppúr og hraðaði sér í burtu. Annars var vinnan við land oftast samhangandi þótt aflinn væri ekki nema 30-60 tunnur, þá var það talsvert verk að landa. Bílarnir sem komu eftir síldinni voru með tómar tunnur á pallinum sem taka varð niður í bát og moka í. Síðan voru tunnurn-

ar hífðar upp á bílpallinn með sérstakri tunnuklemmu. Stundum var notuð tunna í bandstroffu til að hifa í og var þá hella í tunnurnar á bílnum. Þessi flutningsmáti var nauðsynlegur fyrir síld sem átti að fara í vinnslu. Vegirnir voru holóttir moldarvegir sem afhreistruðu síldina strax ef hún var flutt laus. Eftir landlegur vorum við sjóveikir til að byrja með en sjóðumst eftir nokkra röðra. Einn landlegudagur var nóg til að sjóveikin kæmi aftur. Ég og Sólmundur vorum verstir af sjóveikinni. Þegar verið var á landleið í veltingi fór Sólmundur stundum ekki niður. En var í staðinn að skoða innfyli úr fiskum og fuglum vélarhússkappanum, grænn í framan af sjóveiki. Má því segja að snemma hafi beygst krókurinn hjá verðandi sjávarlíffræðingi. Það sannaðist þá og það mundi líka sannast nú að ef unglíngum er sýnt traust og gefið tækifæri á að spreyta sig, þá gerast góðir hlutir. Þegar á leið fórum við norður fyrir og rérum frá

Njarðvík. Eitt sinn er halda skyldi í röður, stóð Ingólfur við kabyssuna og leit yfir öxl sér til mín sem var á leið upp stigann og segir: „Ég er með verk í maganum.“ „Það er ekkert að þér.“ Nei, það er ábyggilega ekkert að mér,“ svaraði Ingólfur að bragði, alltaf jafn hress. Þegar við vorum að sleppa, fékk ég bakþanka og hætti við. Fór fram í til Ingólfs og segi honum að drifa sig í land og láta Guðjón lækni líta á sig, en bið hann sérstaklega að vera nú fljótan. Ingólfur hraðaði sér upp bryggjuna. Eftir langa bið fór okkur að leidast og fór ég í land til að leita að Ingólfi. Þegar ég kom heim til hans, sagði Bárður pabbi hans mér, að hann kæmi ekki með okkur í þennan röður, það væri verið að skera úr honum botnlangann. Svona gegnu nú hlutirnir þá og heppnin var alltaf með okkur. Við lukum þessu úthaldi með ágætum. Þetta var skemmtilegt úthald sem ég minnst með ánægju.

Sendum sjómönnum,
fiskvinnslufólki og öðrum
Grindvíkingum hamingju- og
heillaóskir á sjómannaþaginn

Staðar kaup

Sími 426 8065 og 426 8181 - Fax 426 8701

Brontec ísþykkni gerir gæfumuninn!

Porskur geymdur í körum, á 15. degi. A) kældur með Brontec ísþykkni, en B) með hefðbundnum ís.*

Sá árangur sem náðst hefur í kælingu með Brontec ísþykkni samanborið við hefðbundinn ís, er nánast ótrúlegur!

Brontec ísþykkni er framleitt beint úr sjó eða saltblönduðu ferskvatni. Ísþykknið kælir mjög hratt og örugglega, er silkimjúkt og þekur allt yfirborð hráfnisins frá fyrstu stundu kæliferlisins. Það hentar jafnt til kælingar í þvottakörum og til ísunar í lest, án þess að tappar séu hafðir í körunum. Í lagringu í landi næst einnig mjög jöfn og hröð kæling í öllu karinu sem hámarkar nýtingu. Ísþykkninu er einfaldlega hægt að dæla t.d. í safntank og þaðan um einfaldar lagnir á þá staði sem kælingar eða ísunar er þörf. Með því móti næst fram mikil vinnuhagræðing í ísdreifingu, jafnt um borð í skipum sem í landi.

Heildarlausnir í Brontec ísþykkniskerfum henta jafnt fyrir lítil sem stór skip, til ísunar á fiski til útflutnings, til kælingar í landvinnslu og almennum matvælaíðnaði.

Hafðu samband og kynntu þér kosti og notkunarmöguleika Brontec ísþykknisins, kæliáferð nýrrar aldar!

Að ofan: Hin nýja íslenska Brontec MiniLIGS. Vegur aðeins um 230 kg og afkastar frá 3 til 8t af silkimjúku fljótandi ísþykkni á sólarhring!

* Niðurstöður úr tilraunaveiðirétti með ALBATROS GK-60 í febrúar 1999, en veiðiréttin var lánað í samstarfsveitkerfi Rannsóknarstofnunar lískúlaá Íslandi, SÍF. Fiskasævi hf og Brunna hf. Verkefnið var stykt af samstarfsveitvangi sjávarútvegs og iðnaðar.

Brunnar hf. Skútahraun 2, 220 Hafnarfjörður Sími 555 6400 Fax 555 6401 www.brontec.is

Vélsmiðja Þorsteins ehf.

Seljabót 3, Grindavík - Sími 426 8540 og 852 5421 - Fax 426 7540

**Önnumst allar viðgerðir á verkstæði og úti í bæ
Allt frá snúrustaurum upp í skuttogara.**

Öll alhliða vélsmiðjuvinna fyrir útgerðir, skip og fiskvinnslu

Eigum flestar tegundir af smíðaðni. Smíðum úr járn, áli og ryðfríju stáli ásamt rennismiði og uppsetningu á vökvakerfum. Höfum fyrirlikkjandi háþrýstidælustöðvar, slöngur, fittings, rör, slur, dælur, barka, mæla, vökvastjórnloka, magnloka og fleira. Einnig flestar rafsuðuvörur frá Klif hf. og mikið úrval af boltum í millimetra- og tommumáli.

Almennar bílaviðgerðir

Höfum á lager til bílaviðgerða bremsuhluti, timareimar, öxulhosur, kveikjuhluti, viftureimar, kertí, kertapræði, vinnukonur, allar ljósaperur og einnig útvegum við aðra stærri varahluti í bíla með stultm fyrirvara. Smyrjum allar tegundir bíla, skiptum um slur og olíur.

Látið fagmenn vinna verkið fljótt og vel!

Sendum sjómönnum og fjölskyldum þeirra
hátíðarkveðjur á sjómannaþegi

Vogaland 4 - 765 Djúpvogur
Sími 478 8887

Aðalstöðin

Heilbrigðisstofnun
Suðurnesja, Víðihlíð

Lyftarþjónusta
Grindavíkur

Njarðtak

Sjómannasamband
Íslands

Búlandstindur

Sjómannafélag
Reykjavíkur

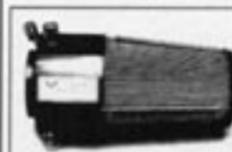

Sæþór

Sköpum vistvænt umhverfi -betri heilsu

Frá árinu 1996 hefur Veltak ehf. komið fyrir AirSep búnaði í á þriðja hundruð báta og skipa, með vélar frá 200hp - 5000hp. Allir okkar viðskiptavinir hafa fundið umtalsverðar breytingar á véllum og umhverfi, meðal annars eftirfarandi:

Minni smuruleyðsla; að meðaltali 20%. Dæmi frá ræktisgignu Geira Péturs PH, vél Nohab Polar, 2040hp. Smuruleyðsla var orðin um 40 l á sólarhring vagna ytri og inni leka. Í dag er eyðslan um 14-17 l á sólarhring.

(AirSep myndar undirþrýsting í sveifarhúsi.)

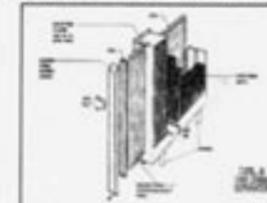

Betri loftfyllsla til turbinu og þ.a.l. minni afgas-hiti (núverandi loftslur eru meira og minna þetta af olíuinn). Ólíuinnur í vélarrúmi að mestu borfina; olíuinnur hefur trufandi áhrif á annan vélbúnað og heilsu manna.

Premaberg 2hp söt- og sjóskiljur á loftintök íboða og Premaberg 1hp söt- og sjóskiljur á loftintök vélarrúms o.fl. loftintök.

HVÁLEYRARBRAUT 3, HAFNARFIRÐI
SÍMI: 565 1236, FAX: 565 1263,
FARSÍMI: 892 3673

FRAMTAK, Hafnarfirði

Kraftmikil
lipur viðgerðarþjónusta
og dísilstillingar

- VÉLAVIÐGERÐIR
- RENNISMÍÐI
- PLÖTUSMÍÐI
- TÚRBÍNUVIÐGERÐIR
- BOGI • DÍSILSTILLINGAR
- VARAHLUTAÞJÓNUSTA

MKG þilfars- og bilkrannar,
UNIservice skipavörur og varaahlutaþjónusta,
C.C. JENSEN skipsgluggar, TURBO UK varaahlutir,
FLEX-HONE slípibúnaður KIPA plasttappar og
C.A.V. þjónusta

FRAMTAK
VÉLA- OG SKIPAÞJÓNUSTA
Drangahraun 11-1b Hafnarfirði
Sími 565 2556 • Fax 565 2956
Netfang: framtak@isholf.is

Skoðun og viðgerðir
gúmmibáta.
Einnig skoðun og viðgerðir
bjargbúninga.

Gúmmibátarþjónustan

Eyjarslóð 9, Örfirisey, sími 551-4010, fax 562-4010

POLY-ICE
TOGHLERAR

J. HINRIKSSON ehf.

Súðarvogi 4 - símar 588 6677 og 581 4677

„Framleiðendur togbúnaðar í áratugi“

VIÐ VITUM HVAÐA VERÐMÆTI LIGGJA Í SJÓNUM

... og höfum kortlagt hvar þau er
að finna. Sum verðmæti er þó
betra að láta kyrr liggja.

Vakni grunur um að togað sé á ljósleiðarastíð, hafði þú
samband í síma **550-6280**. Við veitum fúslega
allar upplýsingar um hvar ljósleiðarar liggja.

Það eru fleiri verðmæti í sjónum en fiskur. Meðal þeirra eru
ljósleiðarastrengir sem liggja á hafsbotni. Tjón á slíkum strengjum
er á ábyrgð þess sem því veldur og viðgerðarkostnaður getur
hlaupið á milljónum króna. Það myndi því kosta ansi marga
þorska að bæta slíkan skaða.

Ljósleiðarastrengir eru lagðir með **GPS** stað-
setningartækni sem gerir mönnum kleift
að staðsetja þá og kortleggja með mikilli
nákvæmni. Landsíminn hefur látið prenta
kort með **GPS** **KEYTUM** og upplýsingum um
legu ljósleiðarastrengja við strendur Íslands.

Þessi kort eru ætluð sjófarendum og eru send
þeim að kostnaðarlausu sé þess óskað.

GARÐASTÁL

Stórásí 4-6 210 Garðabær
Sími 565 2000 Fax 565 2570

Vandaðar vörur - frábært verð

- * Vinnuflotgallar: Samfestingur eða jakki og buxur
- * Gore-Tex® björgunarbúningur
- * Fóðraðir vatnsheldir kuldagallar
- * Sjógallar, gúmmihanskar, beitingarvettlingar, stígvél, vöðlur
- * RB-krókar, gírni, blýsökkur, járnsokkur, gúmmidemparar, sigurnaglar, nælur, goggar
- * Sjóstangir, veiðihjól, gervibeitur

Vatnagördum 14
Sími 581 4470 • Fax 581 2935
Netfang: rafbjorg@vortex.is

HÉÐINN

BLÁA LÓNID

Bláa lónið er einstök náttúruperla á Reykjanesi í aðeins 40 mínútna aksturferð frá höfuðborgarsvæðinu.
Í Bláa lóninu getur öll fjölskylda ótt góðar stundir og endurnýjað líkama og sál í stórkostlegu umhverfi.

Nýr og glæsilegur baðstaur opnar við Bláa lónið vorið 1999. Búningis og baðstöðu baðstadarins verður einstaklega
glæsileg, einnig verður boðið upp á veitingar í Vetrargarði og léttar veitingar í skemmtilegu Bistro umhverfi.

Bláa lónið hl., pósthólf 22, 240 Grindavík. Sími 476 8800 Fax 476 8888 Netfang: logvar@blauglout.is www.blauglout.is

En fegurist er hafró um heila morgunstund,
er himinninn speglast bláa í djúpum bláum,
og amróttabliki bregður um vog og sund,
og þarur vaggar kvakar af fluggum sólum,
en ströndin glór, stúluð og miklileg,
og stórkar sínu mikla orlogafall.
Þú er eins og guð sé að gefa oss fyrriheit,
og þessum himni upp úr djúpinu stíli.
Dagur Sjómanna frá Fagnatöng

NAUSTmarine

AUTO-GEN -
ATV VINDUKEPFI
Aukabútt -
ekki skilast

Phone: +354 565 8000 Fax: +354 565 8100
e-mail: info@naust.is Web: www.naust.is

Vélsmiðja Suðurnesja ehf.

Hafnarbakka 9, 260 Njarðvík
Sími 421 5750 - Fax 421 5980
Netfang: velsud@ok.is
Veffang www.ok.is/-velsud

Tökum að okkur allar
almennar vélaviðgerðir
og nýsmíði

Fagmennska í fyrirrúmi

Sendum sjómönnum,
fiskvinnslufólki og öðrum
Grindvíkingum hamingju- og
heillaóskir á sjómannaþinginu

Tæknivík

Sendum sjómönnum,
fiskvinnslufólki og öðrum
Grindvíkingum hamingju- og
heillaóskir á sjómannaþinginu

Umboðsmaður Grindavík

Ása Einarsdóttir
Borgarhrauni 7
240 Grindavík

Sími 426-8080

Sendum sjómönnum,
fiskvinnslufólki og öðrum
Grindvíkingum hamingju- og
heillaóskir á sjómannaþinginu

Tröllanaust

Neskaupsstað
Bilaleiga - Gisting
Netfang: islandia.is/islandia

IVERSEN
HYDRAULICS A/S

IVENSEN
vökvaþrýstingarnar auk
atlið í tjakknum, eftir þinum
þöfum, upp í allt að 2000 bar.

MASTO
HÁPRÝSTI
VIRASMYRJARI

MASTO virasmyrjarinn
þrýstir feltinni inn í virinn og
óhreinindum út úr honum um
leið og eykur þannig endingu
hans.

SPURS
Net, línu og þangskarfi

SPURS skrúfuhöfnar sem halda
skrúfunni lausri við þang, línu
og netadræsurlaus og passa á flestar
gerðir af skrúfum.

AFLAUKI
Auðbrekku 32, 200 Kópavogur

Símar:
554 6002
894 8400
854 8400
Fax:
554 4437

Vantar þig:

Aðstoð við vökvakerfið.
Viðbót við vökvakerfið.
Rör eða fittings.
Háþrýstislöngur.
Loka af ýmsum gerðum.
Mótora eða dælur.

Hafðu samband.
Við lofum góðum verðum og góðri þjónustu.

Spilverk

**HÄGGUNDS
DRIVES**

Spilverk ehf
Skemmuvegi 8
40 Kópavogur
Sími: 544 5600
Fax: 544 5301
E-mail spilverk@itn.is

Slöngusmiði

Háþrýstirör

Fittings

DENISON Hydraulics

BAREN
RAFGEYMAR

Eigum rafgeyma í allar stærðir
bifreiða og vinnuvéla
Einnig rúllugeyma fyrir báta og skip

RAFGEYMASALAN

Dalshrauni 17 Sími 565 4060

SJÓMENN OG ÚTGERÐARMENN!

Nýtið tímann.
Nýjar reglur um losunar- og sjósetningarbúnað
gúmmibjörgunarbáta óðlast senn gildi.

Vantar þig
áreiðanlega
þjónustu?

Málið er í höfn!

SKIPYDGERÐIR

Skipsmál
Plánumál
Spjallþjónusta
Vélarþjónusta
Skipshefing
Skipsverk
Talningarmál

Þjónusta okkar miðar að því að þú þurfir
að koma sem sjálfmasti!

Í ÞÓRKÖTLUSTAÐANESI

Þórkötlungar ráku blómlega útgerð opinna vélbáta úr Þórkötlustaðanesi á árunum 1930-1946. Fyrir þann tíma var róið og lent í heimavörðunum, Hraunsvör og Buðlungavör, fiskurinn seilaður út og borinn upp á skiptivöll. Ef heimavarirnar lokuðust vegna brims, var lent frammi í Nesi. Þar var talin þrautarlending í Grindavík og bátar úr hinum hverfunum leituðu þar einnig lendingar. Með tilkomu steinbryggjunnar í Nesinu 1933, batnaði öll aðstaða við löndun aflans. Bátarnir voru þó settir í naust að afloknum róðrum og auðvelduðu svonefnd gagnspil, og síðar vélspil, setningu. Þá var lifrarhlutur hvers báts veginn og lagður inn hjá bræðslunni. Bláðið Mímír birtir lifrarafla Grindavíkurbáta vetrarvertiðirnar 1938 og 1939. Afinn var mældur í lítrum og var gert ráð fyrir að á móti hverjum 50 lítrum af lifur fengist um 1 skippund af verkuðum saltfiski. Þessar tvær vertiðir öfluðu bátarnir í Þórkötlustaðanesi sem hér segir:

Nafn báts	1938 (lítrar)	1939 (lítrar)
Ármann	9.282	4.771
Báran	9.078	5.893
Bláðið	9.500	6.806
Farsæll	8.964	5.472
Sigríður	4.771	3.279
Már	12.018	5.878
Svanur	9.651	6.232
Sæfari og Stígandi	12.153	
Stígandi		6.033
Sæbjörg	8.249	6.181
Vinur		5.732
Þórkatla	11.417	6.556

Olafur Rúnar Þorvarðarson:

A árum síðari heimsstyrjaldar fór útgerð í Nesinu að dragst saman. Setuliðið dró til sín vinnuaflið og oft reyndist vandkvæðum bundið að manna bátana. Hafnargerð í Hópinu varð þess valdandi að útgerðin í Þórkötlustaðanesi lagðist af.

Hér á eftir verður fjallað um bátana, sem gerðir voru út frá Nesinu á umræddu tímabili og saga þeirra rakin í meginatriðum.

HAFLIÐI GK 437

Hraunsskipið Hafliði var smíðað nokkru fyrir aldamótin 1900. Það var tíróinn áttæringur og gert út frá Hrauni. Hafliði var eitt þeirra Grindavíkurskipa, er lentu í hraknigaveðrinu 24. mars 1916 og náði þá landi í Staðarhverfi. Árið 1927 var sett vél í skipið, Ford, 10-12 ha. Var það fyrsta skipið með vél í Þórkötlustaðahverfi. Formaður var upphaflega Hafliði Magnússon en síðar tóku synir hans, Gísli og Magnús, við útgerð og formennsku. Eftir að vél kom í skipið var það borðhækkað og var þá um 5 tonn að stærð. Hraunsmenn fóru alfarið að gera út frá Nesinu upp úr 1930 en skipið var selt inn á Vatnsleysuströnd 1937.

BÁRA GK 98

Smíðað í Reykjavík 1929. Kom til Grindavíkur 1930. Stærð 4,75 tonn. Var síðar borðhækkuð og mæld rúm 5 tonn. Vélartegund fyrstu 5-6 árin var Ford, 10 ha. Síðar var sett í bátinn June Munkteill vél, 10 ha. Báran var gerð út frá Nesinu í 15 vertíðir til ársins 1945. Eigendur voru Helgi Jónsson, Stafholti, sem var formaður, Sigurður Ólafsson, Hofi, Þorsteinn Ólafsson, Hópi og Haraldur Haraldsson, Eyvindarstöðum. Báturinn var seldur til Reykjavíkur 1945 en komst síðar í eigu Keflvíkinga og var m.a. lóðsbátur um nokkurt skeið.

FARSÆLL GK 56

Smíðaður í Reykjavík 1928 af Guðjóni Einarssyni, bátasmið. Stærð 4,57 tonn. Vélartegund fyrstu árin, Ford, 12 ha. en síðar vél af gerðinni Redwing, um 30 ha. Eigendur Farsæls voru Árni Guðmundsson, Teigi, sem var formaður og bræður hans Einar Guðmundsson, Þórkötlustöðum og Guðmundur Guðmundsson, Klöpp. Farsæll var gerður út úr Nesinu til 1946, en næstu tvö árin stóð hann uppi í nausti, vélarlaus. Báturinn var seldur Þormóði Sveinssyni frá Hvassahrauni árið 1948. Hann lét setja vél í bátinn að nýju og hafði selt hann til Vestfjarða. Á leiðinni vestur lenti báturinn í stormi og var lagt við festar úti fyrir Mýrum. Þar slitnaði hann upp og rak til lands og brotnaði á Mýraskerjum.

BARDINN GK 61

Smíðaður í Grindavík 1929 af Jóni Engilbertssyni á Sunnhvoli í Þórkötlustaðahverfi. Stærð um 5 tonn. Vélartegund Ford 10 ha. Eigendur Guðmundur Þorláksson, Hvammi og synir hans Sveinn og Guðmundur, Engilbert Jónsson, Arnarhvoli, sem var formaður og Jón Engilbertsson. Bardiinn var gerður út frá Nesinu á vetrar- og vorvertíðum til ársins 1932. Þá keypti Einar G. Einarsson, kaupmaður, bátinn og gerði hann út þar til hann var seldur til Reykjavíkur árið 1933.

ÚTGERÐ
 ÓLAFUR GK - 33
 GEIRFUGL GK - 66
 SKARFUR GK - 666
 GAUKUR GK - 660
 GRINDVÍKINGUR GK - 606
 REYNIR GK - 47
 ALBATROS GK - 60

FISKANES HF.

Sendum sjómönnum, fiskvinnslufólki og öðrum Grindvíkingum hamingju- og heillaóskir á sjómannadaginn.

SÆFARI GK 290

Smiðaður í Reykjavík 1928 fyrir Jón Þórarinnsson í Einlandi, Þórkötlustaðahverfi. Stærð 4,81 tonn. Báturinn var upphaflega með Ford vél, 10-12 ha en síðar var sett í hann Manheim vél, 16 ha, sem keypt var af Gunnari Gíslasyni frá Vík. Fyrstu vertíðina, sem báturinn var gerður út frá Grindavík, var Jón Þórarinnsson formaður og var þá oftast lent í Buðlungavör. Synir Jóns, þeir Guðmundur í Heimalandi, Guðjón í Höfn og Jón í Efralandi tóku síðan við útgerð bátsins, gerðu hann út frá Nesinu og var Guðmundur formaður. Þeir bræður byggðu fiskhús í Þórkötlustaðanesi og byrjuðu þar fyrstir manna að salta fiskinn í steiptum þróm. Sæfari var gerður út til ársins 1945. Var honum þá lagt í nausti í Nesinu, þar sem hann stóð uppi næstu 2-3 árin. Báturinn var síðan seldur til Reykjavíkur og hugðust kaupendur gera hann út norðanlands.

STÍGANDI GK 55

Smiðaður í Reykjavík 1927 í bátasmíðastöð að Klöpp. Stærð 4-5 tonn. Vélartegund, Sóló, 7 ha. Eigendur í Grindavík fyrstu tvö árin voru þeir Albert Eyjólfsson í Buðlungu og Guðjón Jónsson, Höfn. Guðjón varð síðan aðaleigandi bátsins og formaður. Í febrúar 1934 kom upp eldur í bátum, er hann var á heimleið úr róðri. Hann skemmdist mikið en var endurbyggður af Jóni Engilbertssyni. Nokkrum árum síðar var hann borðhækkaður og lengdur og var eftir það mældur um 7 tonn að stærð. Þá var sett í bátinn vél af gerðinni Chevrolet, 20-25 ha. Stígandi var gerður út úr Þórkötlustaðanesi. Jóhann Pétursson, vitavörður, keypti bátinn að lokum. Stígandi var talinn ónýtur og rifinn 1955.

ÞORBJÖRN HF.

STOFNAÐ 1953

Símar: Skrifstofa 420-4400, Verkstjóri 426-8078
 Veiðarfæri 420-4414, Fax 420-4401

Sendum sjómönnum, fiskvinnslufólki og öðrum Grindvíkingum hamingju- og heillaóskir á sjómannadaginn.

*Sendum sjómönnum,
fiskvinnslufólki og öðrum
Grindvíkingum hamingju- og
heillaóskir á sjómannaþaginn*

VÍSIR

FÉLAG SKIPSTJÓRNARMANNA
Á SUÐURNESJUM

Hafnargötu 90 - 230 Keflavík - Sími 421-4942

FJÖLBRAUTASKÓLI SUÐURNESJA

Sunnubraut 36 - 230 Keflavík - Sími 421-3100

Fyrirhugað er að hefja kennslu á sjávarútvegsbraut næstu haustönn. Námið er til tveggja ára (4 annir) og veitir takmörkuð réttindi til skipsstjórnar og vélgæslu og er undirbúningur fyrir framhaldsnám í skipsstjórn.

Skólameistari

PÓRKATLA GK 39

Smíðuð í Reykjavík 1928 af Guðjóni Einarssyni bátasmið. Stærð 4,7 tonn. Vélartegund, Ford, 12 ha. Síðar var sett í bátinn June Munkteill vél. Eigendur Þórkötlur voru upphaflega Jón Daníelsson, Garðbæ, Þórarinn Pétursson, Þórkötlustöðum og Marel Guðmundsson, Klöpp. Marel var formaður fyrstu tvö árin en næstu tvær vertíðir gerðu þeir Jón og Þórarinn bátinn út saman og mun þá Kristinn Jónsson á Brekku hafa verið formaður. Eftir það tók Jón við formennsku bátsins og með-eigendur hans urðu bræður hans þeir Júlíus og Vilbergur og Guðbjartur Guðbjartsson í Bjarmalandi. Þórkatlan var gerð út frá Nesinu til ársins 1943. Báturinn stóð uppi í nausti næstu þrjú árin en var þá seldur til Reykjavíkur.

MÁR GK 53

Smíðaður í Reykjavík 1932. Stærð 5,8 tonn. Vélartegund, Ford, 10 ha., en 1938 var sett í bátinn Drott díeselvéll, 15 ha. Eigendur í Þórkötlustaðahverfi Kristinn Jónsson, Brekku, sem var formaður, Þórarinn Pétursson, Valhöll og Jón Eyjólfsson, Buðlungu. Báturinn var gerður út frá Nesinu til ársins 1945 en var þá seldur til Reykjavíkur.

SÆBJÖRG GK 73

Smíðað í Reykjavík 1935 af Lárusi, bátasmið á Granda. Eigendur í Grindavík, Magnús Þórðarson, Búðum, sem var formaður og Marel Guðmundsson, Klöpp. Stærð 5 tonn. Vélartegund fyrstu árin, Ford, 12 ha. en síðar June Munktelli dieselvél, 12 ha. Sæbjörgin var gerð út frá Þórkötlustaðanesi til ársins 1946. Guðmann Guðmundsson, bræðslumaður í Nesinu, keypti fljótlega hlut Marels í bátinum en síðustu þrjú árin voru meðeigendur Magnúsar þeir Ólafur Jónsson, Bræðratungu og Kristinn Ólafsson, Þórkötlustöðum. Báturinn var seldur til Reykjavíkur árið 1946.

BLÍÐFARI GK 34

Smíðaður í Reykjavík 1934. Stærð 5,2 tonn. Borðhækkaður 1935. Vélartegund, Ford, 12 ha. Eigandi í Grindavík og formaður, Júlíus Hjálmarsson, Þórkötlustöðum. Blíðfari hafði uppsátur í Þórkötlustaðanesi en oft var lent í Buðlungavör, er gott var í sjó. Samkvæmt váttryggingaskírteini útgefnu af Bátaváttryggingafélaginu Festi, 2. mars 1939 og virðingagjörð dags. 28. janúar sama ár, er báturinn virtur á 2.440 kr. Blíðfari var seldur frá Grindavík 1946. Kaupandi var Kolbeinn frá Auðnum í Vatnsleysustrandahreppi.

SVANUR GK 438

Smíðaður í Grindavík 1936 af Kristjáni á Reynisstað í Staðarhverfi. Stærð rúm 6 tonn. Vélartegund fyrstu árin, Ford, 10 ha., en síðar Redwing vél um 30 ha. Eigendur Guðmundur og Benedikt Benónýssynir, Þórkötlustöðum. Þeir gerður bátinn út úr Þórkötlustaðanesi og var Guðmundur formaður. Um þriggja ára skeið stóð báturinn uppi í nausti í Nesinu en var seldur Þórði á Stóru-Vantsleysu í Vatnsleysustrandahreppi árið 1946.

SIGRÍÐUR GK 202

Smíðaður í Reykjavík 1937 fyrir Magnús og Gísla Hafliðasyni á Hrauni. Stærð 3 tonn. Vélartegund, Drott, 10 ha. Magnús var formaður bátsins en þeir Hraunsbræður höfðu uppsátur í Þórkötlustaðanesi og gerðu þaðan út. Báturinn var seldur til Skagastrandar 1946 en komst aftur í eigu Grindvíkinga 10 árum síðar. Þá keypti Jón Guðmundsson frá Ísólfskála bátinn af Ragnari Magnússyni. Hét hann þá Guðbjörg HU 25 og var með 10 ha. Sóló vél. Báturinn slitnaði frá bryggju í Hópinu og rak á land og eyðilagðist 1971.

VINUR GK 176

Smiðaður í Hafnarfirði 1938. Stærð 7,2 tonn. Vélartegund, Drott, 8-10 ha., en síðar Redwing um 30 ha. Eigendur í Grindavík voru Haraldur Haraldsson, Eyvindarstöðum, sem var formaður, og bræðurnir Kristinn og Reginbaldur Vilhjálmssynir, Miðhúsum. Vinur var gerður út úr Þórkötlustaðanesi til 1946. Hann stóð uppi í nausti í Nesinu næstu þrjú árin en var seldur til Keflavíkur 1949.

ÁRMANN GK 63

Smiðaður í Reykjavík 1934 af Lárusi bátasmið vestur á Granda. Stærð um 6 tonn. Vélartegund, Ford, 12 ha. Eigendur Guðmundur Þorláksson, Hvammi, synir hans Sveinn og Guðmundur, Hafliði Jónsson, Þórshamri og Engilbert Jónsson, Arnarhvoli. Guðmundur Þorláksson var formaður bátsins fyrstu árin en síðan Sveinn sonur hans. Ármann var gerður út frá Þórkötlustaðanesi til ársins 1942 en var þá seldur Halakotsbræðrum í Vatnsleysustrandahreppi.

Sendum sjómönnum og fjölskyldum þeirra hátíðarkveðjur á sjómannadegi

Grindavík

Bláa Lónið

Grindin hf.

Verslunin Málmey

Verslunin Bláfell-Ásgarður ehf

Olíuverslun Íslands

Sigmar Eðvarðsson

Festi hf.

m/b Kári GK-146

Sjómannastofan Vör

Fiskmarkaður Suðurnesja

Vátryggingarfélag Íslands

Lyftaraþjónusta Grindavíkur

Farsæll ehf. - Farsæll GK 162

Öxl hf. - Sigrún GK-380

Selháls hf. - Þorsteinn Gíslason GK-2

Sigurjón Jónsson - Vinnuvélar

Sólmynd hf.

Lögbók

Blóma Bjúð
Sólveigar

Tryggingarmiðstöðin - Flakkarinn

Rafborg hf.

Hafrannsóknarstöðin á Stað

Söluturninn í Verslunarmiðstöðinni

Samband sveitafélaga

á Suðurnesjum

Köfunarþjónusta Gunnars

Rafþjónusta Birgis

E.P. Verk ehf.

Tannlæknastofan Víkurbraut 62

Ó.S Fiskverkun

Jón og Margeir

Reykjanesbær

Íslandsbanki Keflavík

Reykjanesbær Tjarnargötu 12

Verkalýðs- og sjómannafélag

Keflavíkur

Útvegsmannafélag Suðurnesja

Lífeyrissjóður Suðurnesja

Heilbrigðisstofnun Suðurnesja

Hafnarsamlag Suðurnesja

Ökuleiðir Keflavík

Samkaup

Aðalstöðin Hafnargötu

Vertíðarspjall

HAFNARGERÐ

Það var árið 1939 sem stórhugamenn hér í Grindavík tóku sér haka og skóflu í hönd og hófust handa við að grafa rás gegnum rifid til þess að hægt yrði að koma bátunum inn í Hópið, þar sem lægi var mikið öruggara, en að láta þá liggja úti á lóninu sem svo var kallað og mun hafa verið fyrir innan Sundboðann, en á þessum árum voru bátarnir flestir komnir með vélar og farnir að stækka svo þeir voru of þungir til að draga þá á land eftir hvern róður.

Eins og sést á gömlum myndum var þetta verk unnið eingöngu með handverkfærum og hjólbörur notaðar til að koma uppgreftinum burtu. Síðan þetta gerðist hafa mörg spor verið stigin í hafnargerð í Grindavík, sem leitt hafa til þess að Grindavík er ein af stærstu fiskihöfnum landsins og nú sextíu árum eftir að frumherjarnir byrjuðu eigum við von á mjög stórvirkum vinnuvélum sem ætlað er að breyta innsiglingunni til hafnarinnar þannig að þær beygjur sem hafa hrætt svo marga frá því að koma til Grindavíkur,

Sverrir Vilbergsson

verða teknar af og sprengd renna vestan við Sundboðann sem gerir það að verkum að þegar þessum framkvæmdum líkur verður hægt að sigla beint inn í höfnina eftir rennu sem verður 35 m breið innst og breiðar í 70 m og verður frá 7 til 9,5 m djúp. Seinna verða

svo byggðir mjög öflugir varnargarðar, sem ætlað er það hlutverk að gera Grindavík að öruggri höfn fyrir flestar stærðir skipa.

Þeir aðilar sem valdir hafa verið til að vinna þetta verk er sænska fyrirtækið Skanska dredging og eru verkfæri þau sem þeir ætla að nota nú farin að berast til landsins og er nú þegar þetta er skrifað 3.mái þegar byrjað að bora og sprengja, en veðurguðirnir hafa því miður ekki verið hagstæðir nú í upphafi verks og er vonandi að það breytist til batnaðar mjög fljótlega, því kringum 10.mái er gert ráð fyrir að tæki til að grafa komi til landsins og fljótlega uppúr því má gera ráð fyrir að framkvæmdir verði komnar í fullan gang og vonandi leika veðurguðirnir við okkur og þá sem verkið vinna því hugmyndin er að ljúka verkinu nú í lok ágúst og til þess að það geti tekist þarf tíðarfarar að vera mjög hagstætt.

Það verður mjög spennandi að fylgjast með þessum framkvæmdum því tækin sem unnið er með eru þau öflugustu sem finnast í Evrópu og að sögn

fróðra manna er aðeins ein grafa í heiminum stærri en sú sem hingað kemur og hún er að sjálfsgöðu í Ameríku.

Stærstur hluti þessara framkvæmda fer fram utan hinnar hefðbundnu innsiglingar og mun því ekki trufla umferð til og frá höfninni, en meðan unnið er innst á svæðinu er víst að mikil þröng verður vegna stærðar þeirra tækja sem verða þarna við vinnu og því verður varla hjá því komist að einhverjar truflanir verði á umferð um höfnina, en reynt verður að komast að samkomulagi við verktakana að þær truflanir verði sem minnstar og með samvinnu hafnaryfirvalda verktaka og sjófarenda, tekst okkur örugglega, að finna viðunandi lausn á þessu máli.

SJÓSÓKN OG AFLABRÖGD FRÁ ÁRAMÓTUM

Vertíðin frá áramótum til aprílloka verður ekki í minnum höfð fyrir mikla fiskgengd og glæsileg aflabrögd heldur frekar fyrir, hversu óvenjulega fiskur hagaði sér í vetur, ef miðað er við það sem venjulegat er og ætla ég hér á eftir að reyna að gera grein fyrir hvernig gekk hjá bátum eftir veiðarfærum

Línuveiðar stóðu uppúr á þessari vertíð og ef ekki hefði verið nánast

mokaflí hjá stóru línubátunum sem eru með beitningavélar hefði munurinn á þorskaflanum í vetur og síðastliðinn vetur orðið meiri en raun bar vitni, en um 500 tonnum minna barst á land af þorski á vertíðinni 1999 en á árinu 1998, þrátt fyrir tafir frá veiðum þá vegna verkfalla. Afli annara báta sem réru með línu var mjög góður frá því í febrúar og er enn þegar þetta er skrifað Handfærabátar byrjuðu ekki róðra að neinu marki fyrr en í mars og hefur afli þeirra verið góður þegar gefið hefur á sjó.

Aflabrögd netabáta hefa verið mjög misjöfn í vetur og aldrei verið neinn kraftur í þeim þó hefur einn og einn bátur verið að reka í góðan afla á Selvogsbanka, en netaveiðar á grunnslóð hafa ekki verið svipur hjá sjón miðað við það sem oft hefur verið, enda gekk nánast engin loðna á miðin og nær stöðug norðaustan átt og sléttur sjór í mars og er skýringa kannske að leita í þessum aðstæðum, ein ástæða enn getur kannske skýrt þennan rýra afla að hluta og það er að flestir bátarnir eru með mjög stórríðin net og vilja helst ekkert fa nema stærsta fiskinn og kannske er nú svo komið að hann sé á þrotum og menn verði að fara að setta sig við, að fá 5 til 7 kg fisk í netin eins

og algengast var meðan ég var til sjós.

Loðnuveiðar gengu vel í vetur hjá þeim bátum sem lögðu upp hér í Grindavík, en loðnan var mjög smá og því fór loðnufyrstingur einnig fyrir ofan garð og neðan af þeim sökum, en aftur á móti tókst vel til með hrogna-töku og voru fryst hátt í 1000 tonn hér í Grindavík á vertíðinni. Loðnuveiðum lauk svo heldur snemma að þessu sinni og hafa loðnuskipin legið síðan um 25. mars og bíða nú eftir að fréttist af síld úr norsk-íslenska stofninum og þá mun verða haldið til veiða á ný. Afli trollbáta hefur verið misjafn í vetur en nú síðasta mánuðinn hafa verið mjög góð aflabrögd í trollið. Ég ætla að enda þetta spjall með nokkrum aflatölum, en á fyrstu fjórum mánuðum ársins 1999 bárust á land í Grindavík samtals um 60000 tonn af fiski þar af voru um 11000 tonn af þorski og 38000 tonn af loðnu, en á vertíðinni 1998 komu um 41500 tonn á land, þar af 11500 tonn af þorski og 24000 tonn af loðnu þrátt fyrir að verkföll tefðu veiðar nokkuð þá. Eg ætla að nota þetta tækifæri og óska öllum sjómönnum og fjölskyldum þeirra til hamingju með daginn.

Sverrir Vilbergsson

Dýpkunartæki Skaska Dredging kominn til Grindavíkur.

Sendum sjómönnum og fjölskyldum þeirra
hátíðarkveðjur á sjómannadegi

Garður

Gerðahreppur

Sandgerði

Sandgerðishöfn

Verkalýðs- og sjómannafélag

Sandgerðis

Reykjavík

Farmanna- og
fiskimannasambandið

Sjómannasamband Íslands

Vélasalan

Hampiðjan

Gróttu vélbátaábyrðartrygging

Alþýðusamband Íslands

Matsveinafélag Íslands

Sæþór Smiðshöfða 21

Sjómannafélag Reykjavíkur

Loyds Register Shipping

Det Norske verktaf

Sjómannadagsráð Reykjavíkur

Hafnarfjörður

Sjómannafélag Hafnarfjarðar

Vestmannaeyjar

Sjómannafélag Jötunn

Vestmannaeyjahöfn

Neskaupsstaður

Tröllanaust

Vélaverkstæði Guðmundar

Skúlasonar

Samvinnufélag útgerðarmanna

Akureyri

Sjómannafélag Akureyrar

Útvegsmannafélag Norðurlands

Ólafsfjörður

Sjómannafélag Ólafsfjarðar

Vopnafjörður

Verkalýðs- og sjómannafélag

Vopnafjarðar

Sendum sjómönnum, fiskvinnslufólki
og öðrum Grindvíkingum hamingju-
og heillaóskir á sjómannadaginn

KROSSHÚS

Netagerð

**Við leggjum aflann
upp í heimahöfn
- og meira til**

Landsbankinn hefur þá reglu að sparifé
heimamanna í hverju útibúi er ekki flutt „suður“.
Þvert á móti - útlán eru mun hærri en innlán
á landsbyggðinni.

Við störfum við hlið viðskiptavina okkar um land allt.
60% - 70% allra lána frá bönkum og sparisjóðum
til sjávarútvegs koma frá Landsbankanum - það
undirstrikar mikilvægi Landsbanka Íslands fyrir
íslenskan sjávarútveg.

**Landsbanki
Íslands**

Í forystu til framtíðar

Atvaki til uppbyggingar atvinnulífs um land allt

Kveðja til sjómanna í Grindavík

Þegar ritstjóri sjómannadagsblaðs Grindavíkur hafði samband við mig og það um að ég skrifaði grein í blaðið, fannst mér fyrst í stað að kvóti minn til þess að skrifa grein í það blað væri búinn, vegna þess að frá því að það kom fyrst út 1989 hef ég skrifað grein eða greinar í öll blöðin. Við nánari athugun kom í ljós að einhvað örlítið hafði ég geymt af kvóta yfir áramótin til næsta blaðs, ef að á þyrfti að halda og að sjálfsögðu fékk ég nýja úthlutun við ósk ritstjórans um grein í þetta blað.

Um þessar mundir er eitt ár liðið síðan alþingi setti lög sem bönnuðu löglega boðað verkfall sjómanna. Á sama tíma voru sett þrjú önnur lög, lög um kvótaþing, Verðlagsstofu skiptaverðs, og um framsalstakmörkun veiðiheimilda. Frumvörp að þessum lögum voru unnin af nefnd embættismanna sem skipuð var af stjórnvöldum þegar sjómenn frestuðu verkfalli í febrúar, áður en ríkisstjórninni vannst tími til að banna það verkfall með lögum.

Það virðist vera ríkjandi misskilningur að sjómannaforystan og sjómenn hafi beðið um áðurnefnd lög. Sannleikurinn er sá að sjómönnum var stillt upp við vegg af sjávarútvegsráðherra. Þegar skýrsla nefndarinnar lá fyrir með frumvörpin innanborðs, voru skilaboð hans alveg skýr. Þetta er tillaga stjórnvalda ykkur stendur þetta til boða, allt eða ekkert og tillögur nefndarinnar eru ekki til umræðu og engu verður breytt. Þegar þetta lá fyrir ákváðu sjómenn í atkvæðagreiðslu með allnokkrum meirihluta að gera enn eina tilraunina til verðmyndunar á fiski.

Verðlagsstofa skiptaverðs hefur verið að vinna mjög gott starf. Þar vinna

Sævar Gunnarsson

þrjú starfsmenn og eru þeir að mínu mati of fáir, til að málin geti gengið samleiga hratt fyrir sig. Verðlagsstofan

Breytingar í stjórn Sjómannafélagsins í desember 1998. Frá vinstri: Valur Guðmundsson formaður S.V.G., Sævar Gunnarsson fráfarandi formaður eftir 15 ára setu og Hinrik Bergsson fráfarandi gjaldkeri eftir 13 ár. Þeim voru færðar gjafir fyrir störfin á aðalfundinum.

hefur að eigin frumkvæði skoðað allmörg mál, auk þeirra sem sjómannasamtökin hafa vísað til hennar. Sumum þeirra hefur hún vísað til úrskurðarnefndar þar sem hún telur að verð viki frá því sem eðlilegt má teljast, og í úrskurðarnefnd hefur verið ákveðið verð sem er hærra en verðið sem verið var að greiða sjómönnum þegar selja afurðir sínar að miklu leyti hjá sömu sölusamtökum.

Þegar Ég tók við formennsku í SVG af Kjartani Kristóferssyni árið 1983, var ég í fullu starfi á sjónum. Datt ekki í hug annað en að þarna væri um að ræða tvö til þrjú ár í mesta lagi, að sjálfsögðu að því tilskyldu að ég stæði mig í samræmi við væntingar félagsmanna.

Tími er afstæður, þegar ég lét af formennsku í félaginu um síðast liðin áramót fannst mér að það gæti varla verið að það væru fimmtán ár síðan komið

var til mín nokkrum klukkustundum fyrir aðalfund og ég spurður að því hvort ég gæfi kost á mér til formennsku í félaginu. Umhugsunar tíminn var ekki langur og það var kannski það sem réði því að ég sagði já, og teningnum var kastað. Með mér í stjórn, nefndum, og ráðum félagsins hafa eins og gefur að skilja starfað margir mætir félagsmenn. Tveir menn úr þessum hópi eru mér minnisstæðastir, enda átti ég við þá mikið og gott samstarf í stjórn félagsins í þrettán ár. Það eru þeir Ónundur Haraldsson varaformaður, og Hinrik Bergsson gjaldkeri. Því er ekki að leyna að oft voru skiptar skoðanir og hart deilt um hin ýmsu mál sem fjallað var um, bæði á félagsfundum, í stjórn og trúnaðarmannaráði, og á ýmsum öðrum vettvangi þar sem hagsmunamál sjómanna voru til umræðu. Það segir sig sjálft að formennska í virku stéttarfélagi eins SVG er, kallar á samskipti við marga aðila innan bæjarfélagsins sem utan. Þessir aðilar verða ekki taldir upp hér. Hætt er við að einhverjir gleymist sem ekki eiga það skilið, og er þá ver af stað farið en heima setið.

Samskipti mín við útgerðarmenn í Grindavík hafa eðli málsins samkvæmt verið mikil þessi fimmtán ár og þó að oft hafi verið mjög skiptar skoðanir og stundum hart deilt um hin ýmsu mál, jafnvel hvesst hressilega, eins og eðlilegt er þar sem hagsmunir skarast, þá hefur sem betur fer alltaf lægt aftur, og menn komist að ásættanlegri niðurstöðu. Þessi samskipti hafa alltaf verið heiðarleg og hreinskiptin.

Þar sem saman fer um líkt leyti að ég hætti störfum fyrir Sjómanna og vélstjórafélag Grindavíkur og flutti burt frá Grindavík eftir tæplega aldarfjórðungs búsetu þar, ætla ég mér að nota það tækifæri sem hér gefst til að þakka Grindvíkingum góða viðkyrningu í leik og starfi og vonast til að vináttubönd og kunningsskapur haldist, þó viki sé milli vina.

Sjómönnum og fjölskyldum þeirra um land allt sendi ég bestu hamingju óskir á sjómannadaginn um leið og ég óska þeim velfarnaðar í leik og starfi um ókomin ár

Sævar Gunnarsson
form. SSL

Sævar Gunnarsson í ræðustól á aðalfundi 1998, sitjandi við borðið Valur Guðmundsson og Sveinn Eyfjörð Jakobsson ritari félagsins.

Drottinn er bestur

Það var búið að vera vorveður um allnokkurt skeið. Veturinn var ekki langt undan. Jólaauglýsingarnar farnar af stað í fjölmiðlunum.

Í byrjun nóvember kom smá kuldakast, það snjóaði í fjöll og frysti. Reykjanesbrautin var fljúgandi hálf miðvikudaginn 5. nóvember. Ég þurfti að skreppa í bæinn snemma dags. Bílar höfðu farið út af veginum um nóttina vegna hálkunnar og margir sjálfsagt enn á sumardekkjum.

Þegar Reykjavíkurfærð er nauðsynleg, fer ég alltaf fyrst á Kaffivagninn. Þetta gera mjög margir sem vinna við sjávarútveg. Þarna hittast menn hvaðan æva að af landinu. Kaffivagninn er fundarstaður manna í þessari atvinnugrein.

Mjög fáir gestir voru þegar ég mætti rétt fyrir klukkan níu. Tveir eða þrjú hópar voru þó í hörku samræðum vítt og breitt um veitingasalinn. Nokkrar eftirlegukindur úr erlendri ferðamannastétt stóðu í biðröð eftir afgreiðslu. Kanski voru þetta kaupþýslumenn sem í auknum mæli ferðast hingað á öllum tímum árs.

Ég skimaði um til að vita hvort enginn væri sem gæti fódrað mig á einhverju slúðri svona í morgunsárið. Það var ekki nokkurn að sjá og ég snéri mér að biðröðinni eftir að hafa fengið mér tvær upprúllaðar pönnukökur á disk og beid eftir kaffinu.

Skýndilega heyrst kallað á mig fullu nafni. Það kom á óvart. Ég heiti þremur nöfnum. Mér var strítt á þessu í skóla en það var allt í góðu. Ég er mjög ómannglöggur og hef oft orðið mér til skammar fyrir vikið. Sjónin er farin að daprast með aldrinum. Í horninu þaðan sem hljóðið kom sat þrekvaxinn maður yfir bjórþyntu. Hann sá að ég var í vandræðum og kynnti sig. Það rann upp fyrir mér ljós. Gamall skólabróðir frá Laugarvatni. Við höfum ekki sést í þrjátíu ár. Hann var löngu vaxinn upp úr hárinu en mjög vel á sig kominn. Laugvetningurinn var á sínum tíma efnilegur íþróttamaður. Hann hefur greinilega haldið sér í

Hjónin Einar- og Ellen Einarsson, frá Krosshúsum

toppformi, það er nokkuð annað en sumir aðrir ónefnidrir jafnaldrar geta státað af.

Snæbjörn Þráinsson er úr Tungunum. Ungur missti hann foreldrana í bílslysi. Þau voru að koma úr Reykjavík og nýbúin að fara yfir brúna á Brúará, sem tengir Grímsnesið við Biskups-tungurnar. Hann þurfti ungar að axla ábyrgð á búinu og býr nú stórt þar í sveit.

Snæi er ógiftur. Allt of upptekinn fyrir það segir hann með svolítið annarlegun tóni sem ég velti fyrir mér augnablik. Tíminn er svo fljótur að líða þegar mikið er að gera. Það vantar yfirleitt einhverja klukkutíma í sólarhringinn. Maður er alltaf í tímahraki. Alltaf á síðustu stundu, þrátt fyrir góða skipulagningu. Þegar svona er ástatt, veit maður ekki af fyrr en einn góðan veðurdag, að maður er orðinn of gamall og of fastur í ákveðnum venjum til að láta sér detta í hug að fara á bíðils-buxur.

Bóndinn ætist upp við þetta tal.

Hann fékk ákveðna útrás við að tjá sig um vandredni sín við mig sem hann hefur ekki séð svo lengi. Hann talaði stöðugt um konur. Hann var greinilega með þær á heilanum. Snæi var að skemmta sér um nóttina og vaknaði vestur á Hagamel. Bóndinn var þunnur en allur að braggast, búinn að sturta í einum Gammel dansk og langt kominn með bjórinn.

Hann hefði örugglega haldið áfram að nota mig fyrir sálusorgara ef Höskuldur hefði ekki komið. Hann settist orðalaust með blindfullan kaffifant og tvær þykkar jólakökusneidar.

Höskuldur er smávaxinn en þrekinn, alltaf með grútskítugan sixpensara á höfðinu út á skakk. Hann er beljaki en hefur minnimáttarkend út af því hve smávaxinn hann er. Það er alveg óþarfi því karlinn er bráðmyndarlegur.

Höskuldur Árne Halldórsson hefur keyrt vörubíl í mörg ár hjá sama fyrirtæki. Hann er ímynd hins klassíska vörubílstjóra. Veit allt, þekkir alla og ber sig feikilega vel. Gárungarnir í

Við þurkhúsið. Fv Stína frá Pálshúsi, Dís frá Sjölyst, systurnar frá Hraunteigi, Dís, Bára, Alda, Dúdda frá Pálshúsi og Dæta frá Akri. Ljós. Ólafía Kristjánsdóttir.

Grindavík hafa hann svolítið í flimtingum sín á milli. Þeir segja hann breytast í forstjóra og eiganda fyrirtækisins, þegar hann er kominn inn fyrir Þorbjörn. Hann hefur unnið hjá sama fyrirtæki frá þeim degi sem hann slampaðist í gegnum meiraprófið. Höski lætur stundum eins og Árni í Botni og hringlar stórir lyklakippu sem hangir í beltinu vinstra megin. Stærstu lyklarnir ná honum niður undir hné. GSM síma hefur hann svo komið fyrir á áberandi stað í beltinu hægra megin.

Höskuldur Árni veit mikið og margt um alla í Grindavík. Hann er forvitinn með afbrigðum. Helsta áhugamálið er að hanga í bílnum sínum svo lítið beri á í námunda við skemmtistaði og krár, í þeim eina tilgangi að fylgjast með hvort gestir öldurhúsanna fari sér að voða. Ekki til að hjálpa þeim ef illa fer, eða styðja á heimleiðinni. Nei, hann nærast á slúðri um náungann og er fyrir vikið búinn að koma sér allstaðar út úr húsi. Sérstaklega fer hann í feitt ef einhver mikilsháttar maður sest undir stýri ásamt vini sínum Dýónísosi. Ég tala nú ekki um ef hann sér einhvern í fylgd með konu, annarri en sinni eigin. Þá fara allar reiknivélar í gang hjá þeim hjónum Höskuldi og Gunnvöru. Já, þau hjónin eru prófessionál í slúðrinu, ekkert óviðkomandi og fátt fer

framhjá þeim til spillis í flóranni.

Höski og Snæi bóndi náðu strax takti. Höskuldur var búinn að pumpa slúðri í bóndann, koma honum inn í helstu atriði útgerðar og fiskvinnslu. Kvótakerfið vaðist ekki fyrir vörubílstjóranum frekar en annað í þessari veröld. Bóndinn starði agndofa framan í þennan snilling sem átti svona marga báta og búinn að koma sér svo vel fyr-

ir í Grindavík. Síminn argaði allt í einu á hlöðinni á Höska. Hann hrökk við svo að hringlaði í öllum lyklunum.

Látalætin í þeim kumpánum Höska og bóndanum voru farin að vekja athygli. Það hafði fjölgað njög síðan ég kom og nú var þéttsetinn bekkurinn. Maður á næsta borði hnippi í mig og spurði fréttu úr Grindavík.

Mér fannst ég þekkja þennan mann. Hann hafði fengið sér sæti á bak við mig út við gluggann sem snýr út að vigtinni. Ég hlýtt að hafa verið eitthvað annarshugar þegar hann settist því ég tók ekkert eftir honum þegar hann kom.

Höskuldur þekkti hann eins og skot. „Ég hélt að þú værir dauður fyrir löngu kallfjandi“ sagði hann. Þá mundi ég eftir vini mínum úr Austurhúsum. Ég hafði ekki séð hann síðan við stóðum niður á kampi fyrir neðan Júlaskúr í byrjun sjöunda áratugarins og horfðum á bátana fara út í brimi hvern á eftir öðrum.

Gunnsi hafði breyst, hann var í brún-um ullarfrakka með hatt slútandi fram á ennið og fötur á vangann af mikilli inniveru. Kanski var hann orðinn eitthvað lasinn karlinn. En röddin var söm og það leyndi sér ekki að hann var í góðu andlegu jafnvægi. Frásagnargáfan hafði ekki beðið hnekkji og minnið

DROTT
HRÁOLIUMÓTORINN
er settur í gang kaldur
Framhur öltra
FISKIBÁTAMÓTORA
Stærðir frá
5 til 140 h.p.
TEG. VR-10 - 10-13 h.p.
AÐALUMBOÐSMAÐUR Á ÍSLANDI
EINAR EINARSSON GRINDAVÍK

Gömul auglýsing úr sjómannaþladinu Víkingur 1939.

Trillan hans Einarsson gat dregið þrjá vagna og þótti handhg við fiskverkunina. Ljós. Einar Einarsson

var eins og áður. Hann var búinn að vera vistmaður á Grund um nokkura ára skeið. Það var ekki að sökum að spyrja, Hann var strax farinn að rifja upp gömlu dagana úr litla sjávarþorpinu sem okkur þykir svo vænt um. „Já við erum nánast ástfangnir af Grindavík“ segir maður sem við þekkjum báðir. Hann hefur einhvern vegin þau áhrif að maður gleymir öllu í kringum sig þegar við spjöllum saman. Það verður ekkert úr verki hjá manni og ég var löngu búinn að gleyma hvers vegna ég þurfti að fara til Reykjavíkur svona snemma.

„Það var glampandi sól þegar Trillan kom eftir aðalgötunni í Grindavík, með þrjá sneisafulla vagna á eftir sér. Þau voru að koma með vaskaðan saltfisk neðan úr Kreppu. Uppi á vögnunum sátu nokkrar ungar stúlkur og sungu hástöfum langvinsælasta lag unga fólksins þá um stundir.“Hver ekur eins og ljón með aðra hönd á stýri, hann Bjóssi á mjólkurbílunum hann Bjóssi kvennagull“ Einar keyrði Trilluna mjög varlega fram hjá Ásbrún og Steinaborg. Stúlkurnar sungu fullum hálsi í góða veðrinu svo að undir tók í húsunum. Ökumaðurinn var með hatt á höfði, kjálkamikill og reykti Chesterfield. Á aftasta vagninum sátu Dæda á Akri, Finna á Grund, Unna á Bjargi, Olla á Bergi, tvíburarnir í Hraunteigi Alda og Bára. Á næsta

vagni fyrir framan voru Kolla í Asgardí, Dís í Sjólyst, Stína í Pálshúsum og Jenný í Ártúni. Lestin fór margar ferðir úr Kreppunni og upp í Þurkhús. Stelpurnar sungu allan daginn eins og englar. Íslensku lögin voru þau sem Haukur Morthens, Alfred Clausen, Öskubuskur og Ingibjörg Þorbergs höfðu gert vinsæl um sumarið. Það hljómuðu líka útlensk lög eins og Lapalóma, Volare og Sukiyaky og fleiri með Robertino og Gittu“.

Gunnsi gamli brosti angurvært við tilhugsunina og hélt frásögninni áfram. „Þær eru skemmtilegar minningarnar úr saltfiskinum hjá honum Einari í Krosshúsum. Öllu starfsfólkinu þótti fjarska vænt um hann.

Hann verkaði fisk í húsi sem alltaf gekk undir nafninu „Kreppan“ svo byggði hann Þurkhúsið við Víkurbrautina.

Gjögursbátarnir Vörður og Von frá Grenivík lögðu upp hjá honum og einhverjir fleiri að norðan. Sjömennirnir voru í bragga niðri í Sæbóli. Margir Ólafsfirðingar unnu hjá Einari í Krosshúsum. Siggí Jóhann, Gunní Jóhann, Hrönn Jóhannsdóttir og hann Toni. Þeir héldu allir til í Garðshorni Ólafsfirðingarnir. Þar var ráðskona sem hét Anna og stjórnaði öllu.

Krakkar fengu sumarvinnu hjá Fiskverkun hf þegar þeir voru svona tólf þrettán ára. Vinnan fólst í því að breiða

fisk til þurrkunar á fiskreitum og stakka fiskinn seinni part dags. Það er búið byggja öllum fiskreitum í dag. Þeir byrjuðu upp í Strókabyrgjahrauni austan við skólann og svo þar sem Hraunbraut, Borgarhraun og Staðarhraun eru í dag.“

Nú hringdi síminn aftur hjá Höskuldi og bóndinn var búinn að fá sér annan bjór og hafði hægt um sig. Annan var með tuttugu tónna hal vestur í Kolluáli, sagði Höskuldur rogginn.

Sá gamli hélt áfram.

„Fyrst var fiskurinn vaskaður eftir að hafa legið í salti yfir veturinn. Síðan var hann breiddur út í sólina á sumrin. Þegar veðrið var gott varð að passa vel að fiskurinn soðnaði ekki í sólinni. Það var alltaf búið að breiða fyrir hádegi. Þá kom hlé á vinnunni og byrjað aftur um kaffi. Ef von var á rigningu með flatan fiskinn varð að bregðast fljótt við. Það þurfti stundum að keppa við rigninguna og þá var nú handgangur í óskjunni við að knippa.

Einar í Krosshúsum var vinsæll hjá starfsfólkinu. Hann hafði gott lag á því að ná öllu því besta út úr hverjum og einum. Aldrei sparaði hann hrósyrdin. Oft kom hann með kók og prinspóló fyrir starfsfólkið þegar vel gekk. Kaffistofur og annað starfsmannarými var í mjög góðu lagi. Hann kom með útvarp og setti hátalara fram í vinnusalina til þess að starfsfólkið gæti hlustað um leið og það vann við saltfiskinn.

Íslenska dagskráin var ekki eins löng og hún er núna. Það var aðeins útvarpað nokkra tíma á dag. Sjömannahátturnin var ekki byrjaður, en lögin við vinnuna voru mjög vinsæl. Það var líka verið að lesa framhaldssögur eins og „Bör Börson“ og „Beðið eftir Gregory“. Fólkið hlustaði líka mikið á Kanann og BBC. Einari var ljóst að vinnan gekk mikið betur þegar fólkinu leið vel. Hann var alltaf með einhverjar hugmyndir til þess að létta fólkinu störfin svo að því liði sem best í vinnunni.

Hann sagði oft „ef þið verðið búin með þetta fyrir fimm þá fáid þið tíma til sjó“. Þetta var eitthvað sem var nýtt á þessum árum. Hann stjórnaði með hvatningum og hrósyrdum.

Ung ljóshærd afgreiðsludama í kaffivagninum kom nú með kaffi handa Gunnsa gamla. Það var steinhjóð í salnum sem var fullur af fólki að koma í hádegismat. Hver einasti kjaftur var að hlusta á gamla manninn. Bretarnir voru komnir alveg heim að þeim gamla

og tóku endalausar myndir. Það var engu líkara en þeir skyldu hvert orð sem sá gamli sagði. Spilakassarnir í anddyrinu voru þagnaðir. Karlinn átti staðinn gjörsamlega. Hann lét sér hvergi bregða og hélt áfram.

Það voru allir rosalega spennir þegar sólmyrkvinn kom. Það var sagt að ekki mætti fylgjast með honum með berum augum. Geislarnir yrðu svo sterkir þegar þeir birtust aftur að þeir gætu skemmt augun ef þau væru óvarin. Einar útbjó gler og notaði sót til að dekkja það. Þannig gat fólkið fylgst með þessum einstæða atburði. Hann lagði sig í framkróka og útbjó gler þannig að allir gætu séð þessi ósköp. Það fóru allir út á kamp fyrir neðan Kreppuna til að skoða undrið þegar það kom.

Einar gerði aldrei mannamun, Hann talaði við alla jafnt, hvort sem viðmælendinn var barn eða fullorðinn. Hann hlustaði líka og tók tillit til þess sem sagt var.“

Gunnsi fékk sér í nefið og dró upp stóran skrautlegan vasaklút.

„Einar Einarsson í Krosshúsum var fæddur 24. maí 1903 í Garðhúsum. Hann fór ungur á verslunarskóla til Kaupmannahafnar og kynntist þar konunni sinni, henni Ellen. Þau giftu sig í ágúst 1928. Krosshúsin sem hann Eiríkur Tómasson býr í núna voru byggð fyrir þau ungu hjónin nýgiftu árið 1928. Þau eignuðust þrjár dætur. Edda María er fædd árið 1931, Ása Lóa er fædd árið 1933 og Emma Hanna er fædd árið 1939.

Einar setti á stofn hænsnabú og ræktaði kjúklinga og seldi egg í stórum stíl á fjórða áratugnum. Hann var alltaf með Dani í vinnu til að sinna þeirri starfsemi. Verkkunnáttan var ekki fyrir hendi hér. Forstöðumaðurinn hét Tönsberg. Ungir og athafnasamir strákar voru oft að sniglast í kringum hænsnabúið. Þeir lærðu ýmislegt um þessa starfsemi sem var svolítið öðruvísi en hinn hefðbundni búskapur sem þá var víðast hvar í Grindavík. Hæurnar voru merkilegir fuglar. Þær flugu eftir að búið var að höggva af þeim hausinn.

Strákarnir komust fljótt upp á lag með að dáleiða hæurnar. Þeir tóku fuglana og lögðu þá á bakið og héldu þeim föstum. Síðan snéru þeir puttunum í nokra hringi og hænan elti fingurna með augunum. Þeir slepptu þeim svo varlega og þær lágu kyrrar í sömu stellingum og snéru hausnum þangað til einhver kom við þær. Þetta þótti

Saltfiskþurkun á reitnum í Strókabyrgjahrauni. Húsin Fell, Miðfell og Ystafell í baksýn. Ljós. Ólafía Kristjánsdóttir.

strákunum gaman. Gallinn var bara sá að ef þetta var gert oft við hæuna þá hættu hún alveg að verpa. Leikurinn gat semsé skaðað fyrirtækið stórlega.

Enn var Gunnsi að snúsa sig. Þetta kom mér á óvart. Ég man aldrei eftir honum takandi í nefið. Hann hefur lært þetta á Grundinni.

Ellen ræktaði mikið af matjurtum og allskonar grænmeti í garðinum fyrir vestan Krosshúsin sem hallaði á móti sól í skjóli fyrir austanáttinni og norðaustanáttinni. Hún var líka með stóran kartöflugarð fyrir austan húsið sem náði alveg heim að læknishúsinu.

Þú manst nú vel eftir og þínir jafnaldrar hvað rófurarnar voru góðar úr garðinum hennar Ellenar í Krosshúsum ha ha ha. Hló karlinn.

Dönsk áhrif voru mikil á heimilinu sem vonlegt var. Öll fjölskyldan talaði reiprennandi dönsku. Dæturnar voru orðnar stálpaðar (komnar á tólfta ár) þegar þær hættu að hátt klukkan sex á kvöldin. Þær voru síðan komnar út fyrir klukkan sjö á morgnana en máttu ekki fara út af lóðinni fyrr en klukkan níu. Þetta var einhver danskur siður sem sjálfsagt var að halda í heiðri í uppeldinu þó komið væri til Íslands.“

Bóndinn gaf frá sér hljóð, hann þóttist eitthvað hafa við þetta að athuga. Börnin sett út í Grindavík um miðja nótt til að leika sér.

Fólkið safnaðist í kring um Gunnsa gamla. Það hafði góð áhrif á hann því

nú var sá gamli allur brattari að sjá. Utlendingarnir sem virtust vera bretar gáfu samkomunni auga út undan sér.

„Einar var með blósyningar í Kvennó um margra ára skeið. Lagið sem Kaldalóns samdi við ljóð Arnar Arnarsonar „Góðan dagin Grindvíkingur“ hljómaði gjarnan í Kvenfélags húsinu fyrir syningar. Það má kanski margt segja bæði um lagið og ljóðið.

Öllum er nauðsynlegt að eiga sín ættjarðarljóð. Íslensk þjóð hefur notið þess og það hefur orðið henni hvatning í harði sjálfsteðisbaráttu. Allir hafa tekið eftir hve Vestmannaeyjalögin þjappa Eyjamönnum saman og gera samfélagið skemmtilegt. Lög læknisins í Grindavík höfðu svipuð áhrif á Grindvíkinga á vissu skeiði aldarinnar. Þetta vissi Einar og gerði sitt til að eftir því yrði tekið.

Einar Einarsson í Krosshúsum tók gífurlega mikið af myndum alla tíð og framkallaði sjálfur. Hann var mikill ljósmyndari og átti myndir af mannlífínu í Grindavík. Það má mikið vera ef hann hefur ekki sett sér það markmið að eiga myndir af öllum Grindvíkingum og öllum meiriháttar atburðum þarna hjá ykkur í Grindavík á meðan hann lifði.

Þetta er einhver merkilegasta heimild sem til er um sögu Grindavíkur á fyrri hluta þessarar aldar. Ljósmyndasafnið verður að varðveita og vinna úr því sögu á faglegan máta. Því fyrr því

Verkfólk við „Kreppu“. Frá vinstri: Færeyskir aðkomumenn, Dæta frá Akri, Bragi frá Ólafsfirði, Kristín færeysk, Ásta frá Ási, Dís frá Sjólyst og Paulus frá Görðum. Ljós. Ólafía Kristjánsdóttir.

betra. Það er ekkert að því að gera nákvæma úttekt á sögu Grindavíkur jafnvel þó sagt sé að hún hafi komið út í formi bókar fyrir nokkrum árum.

Hádegismaturinn var nú kominn í hitaborðið við afgreiðsluna en það fann enginn neina matarlykt og það hvarflaði ekki hungur að neinum. Gemsinn hans Höskuldar Árna var var það eina sem sífellt truflaði samkomuna. Höskuldur var að redda þessu og hinu í gegnum símann og bóndinn var búinn með sex bjóra.

Haldór Kiljan Laxnes skrifaði Sölu Völku heima hjá þeim hjónum Ellen og Einari. Kiljan og margir fleiri listamenn nutu gestrisni þeirra hjóna á ýmsum tímum. Þetta átti líka við um Læknishúsið á meðan Kaldalóns bjó þar. Íbúðarhúsið í Krosshúsum og fiskverkunin í Kreppunni voru mikið notuð Þegar bíómyndin var gerð á sínum tíma. Margar senur úr myndinni eru teknar þar. Fólk sem vann hjá Einari komst þarna á kvikmyndatjald. Það er ekki ólíklegt að Einar hafi átt stærri þátt í að myndatökunni var valinn staður í Grindavík en fólk gerir sér grein fyrir. Hann var mikill Grindvíkingur og hafði gríðarlegan áhuga á öllu sem snéri að ljósmyndun og kvikmyndun,

auk þess hafði hann viðskiptasambönd í Svíþjóð. Það voru einmitt Svíar sem gerðu þessa bíómynd. Þetta eru auðvitað bara getgátur en því ekki það.

Síminn hringdi hjá Höskuldi og stærsti togarinn var búinn að slíta allt aftan úr sér. Hann náði þó öðrum hleranum. Snæbjörn spurði, „forviða“ slíta aftan úr sér? Reddaráttin fór að útskýra togveigar og trollgreijur fyrir bóndanum en Gunnsi lét ekki slá sig út af laginu og hélt áfram.

Gunnlaugur Shceving málaði mörg af sínum frægustu málverkum uppi á efri hæðinni í Krosshúsum. Eitt málverkið hans heitir „Hvít hús og úfinn sjór“. Þetta mótíf hefur Eiríkur Tómasson forstjóri Þorbjarnar hf oft fyrir augunum. Þetta er húsið sem heitir Hlið og sjórinn fyrir utan í góðum landsynningi.

Einar í Krosshúsum tók kvikmyndir af fjölskyldunni með handsnúinni tökuvel á fórdá áratugnum. Það voru ekki margir farnir að taka bíómyndir á þeim árum á Íslandi. Hann framkallaði allt sjálfur uppi í litla herberginu. Þar var alltaf svartamyrkur. Allar ljósmyndir og kvikmyndir sem Einar í Krosshúsum tók eru varðveittar á góðum stað hjá Ljósmyndasafni Reykja-

víkur. Þar eru þær vel geymdar og fara ekki til spillis. Það eru margar fallegar myndir til frá gamla tímanum.

Einar var fyrsti formaður slysavarnardeildarinnar í Grindavík. Fyrstu tækin voru geymd í kjallaranum í Krosshúsum. Hún var stofnuð 1931 og franskur togari strandaði austur á Hrauni árið eftir þar sem þessi fluglínu tæki voru notuð í fyrsta sinn. Einar í Krosshúsum skaut fyrsta skotinu og Árni í Tungu því næsta.

„Þegar hann hætti í fiskverkuninni fór hann í netasölu og heildverslun. Hann flutti inn fyrstu Drott vélina. Þetta er skemmtilegt nafn á vél. Sjómenn bæta gjarnan greini við bátanöfn og vélanöfn eins og Hrafninn, Þorbjörninn og Þorkatlan. Vélanöfnin eru Storkurinn, Listerinn, Alfon og svo framvegis. Það hljómaði svolítið undarlega þegar búid var að bæta greini við Drott. Já Einar í Krosshúsum var umboðsmaður fyrir Drottinn.“

Hann flutti líka inn einingahús sem voru mikið í tísku á sjötta áratugnum. Húsin voru frá Svíþjóð rétt eins og Vestmannaeyjahúsin ykkar þarna í Grindavík. Mörg þeirra voru sett niður í vesturbænum í Reykjavík og inn í Vogum. Nokkvað og hvað þær nú

Sendum sjómönnum,
fiskvinnslufólki og öðrum
Grindvíkingum hamingju- og
heillaóskir á sjómannadaginn
Bestu pizzur á Íslandi

Sendum sjómönnum, fiskvinnslufólki
og öðrum Grindvíkingum hamingju-
og heillaóskir á sjómannadaginn

Ávallt nýbakað - Ávallt ferskir

Beint úr ofninum - Bakað fyrir þig

heita allar þessar götur þarna innfrá. Vogahverfið byggðist á sjötta áratugnum Þegar Gunnar Thorodssen var borgarstjóri.

Okkar maður flutti inn net frá Portugal og Noregi og seldi mjög mikið. Þetta var á þeim tímum þegar gerviefnin voru að leysa hampinn af hólmi í veiðarfæragerðinni. Hann gerði það mjög gott á þessum árum. Einar í Krosshúsum var framsýnn og búinn að átta sig á þeirri byltingu sem var í vændum á þessu sviði. Hann var góður solumaður.

Einar Einarsson dó svo mjög skyndilega langt fyrir aldur fram 12. júlí 1962. Þau hjónin Einar og Ellen skrúpu austur á Þingvöll í sumarferð og ætluðu að vera þar í nokkra daga. Hann veikist af hastarlegri kransæðastýflu. Þau yfirgáfu Þingvöll og fóru heim. Einar dó um kvöldið heima hjá sér í Krosshúsum.

„Þetta litla þorp fyrir sunnan fjallið hefur mikla sögu að geyma ef vel er að gáð“ segir Gunnssi gamli. „Við skulum yfir landið líta, liðnum árum gleyma um stund, láta spurul unglingsaugu aftur skoða strönd og sund.“ sönglar sá gamli úr kvæði Arnar Arnarssonar.

„Á fimmta áratugnum milli fjórtíu og fimmtíu voru að myndast útgerðafélög. Hraðfyrstihús Grindavíkur, Hraðfyrstihús Þorkötlustaða, Samvinnuútgerðin, Bræðurnir frá Vík og Einar í Ásgarði, Sigurgeir í Hlíð og Guðjón Sigurgerisson, Sverrir á Brimnesi, Siggí á Sólheimum, Diddi í Holti. En þeir stofnuðu síðan Þorbjörn hf. Þá kom Tómas Þorvaldsson og Sæmundur í Hvassahrauni inn og Sverrir fór út.

Ingólfur fyrsti hf lét byggja Grindvíking uppi á Akranesi árið 1947. Það var stærsta skipið í Grindavíkurflotanu. Ingólfur fysta hf stofnuðu þeir Júlí Dan, Björn Þórðarson, Gvendur í Borgarholti, Simbi í Múla, Haukur í Höfn, Þorvaldur Kristjánsson í Valhöll, Hermann Kristinsson á Brekku og Gvendur á Hópi. Seinna varð endurskipulagning á Hlutafélaginu Ingólfi fyrsta. Svavar Árnason og Sigurður Guðjón Gíslason komu inn í félagið en Björn Þórðarson, Gvendur í Borgarholti, Simbi í Múla og Júlí Dan seldu hins vegar sinn hlut. Einar í Krosshúsum var með Fiskverkun hf.

Þarna var að skapast grunnur undir þá Grindavík sem við þekkjum í dag. Miklir bjartsýnismenn höfðu grafið inn

í Hópið með frumstæðum verkfærum. Í kjölfarið óx og dafnaði útgerð og fiskvinnsla. Þar voru ýmsir frumkvöðlar á ferðinni og Einar kaupmaður í Garðhúsum var einn af þeim. Nokkrir höfðu ekki trú á þessu framtaki og fluttu burt. Þeir rifu jafnvel niður nýbyggð hús og fluttu þau með sér á vörubíl til Keflavíkur.

Allt í einu skellur á þessi ógurlegi hávaði á Kaffivagninum. Maður kemur askvaðandi inn í gegnum mannþröngina og stefnir að okkur. „Hvar ertu helvítis fíflíð þitt“ segir hann og gengur að Höskuldi og gefur honum þetta rokna kjaftshögg. Höskuldur liggur á gólfinu steinrotaður. Maðurinn sneri við jafnsnögg og hann kom tautandi fyrir munni sér eitthvað um upplagnar sögur. Það er uppi fótur og fit og lífi blásið í Höskuld. Enhver talar um lögreglu en Höski var nú aðeins farinn að jafna sig og þvertók fyrir að fá lögreglu í þetta mál. Öll þessi uppákoma sló Gunnsa gamla ekkert út af laginu. Undarlega fljótt komst kyrrð á fólkið sem hlustaði á gamla manninn. Hann var raddsterkur af gömlum manni að vera, en pollrólegur.

Það fækkaði stöðugt íbúum Grindavíkur frá árinu 1940 til 1945, en þá byrjaði að fjölga aftur. Árið 1950 hafði kaupfélagið náð sama fjölda íbúa og var árið 1940. Höfnin skipti þar öllu máli og í framhaldi af því harðduglegir menn sem voru frumkvöðlar í eðli sínu og létu sig ekki muna um að rífa upp fyrirtæki sem hafa síðan skapað mikla atvinnu í Grindavík.

Frumkvæði þeirra einstaklinga sem tóku ákvörðun um að grafa inn í Hópið og búa þar til höfn var feikilega verðmætt fyrir okkur sem á eftir komum. Þetta frumkvæði var algjör forsenda fyrir þeirri Grindavík sem við þekkjum í dag.

Siggí á Grund er sennilega fyrsti starfsmaður hafnarinnar. Hann hafði mikla tilfinningu fyrir því að ekkert mætti fara úrskaiðis með höfnina. Það var langt frá því að það gæti talist sjálf-sagt að setja fjármuni í þessa höfn. Margir voru tilbúnir með úrtölur og gagnrýni á framkvæmdina. Höfnin hefur líka oft legið undir áföllum. Hér hefur komið snarvitlaust veður og brim. Á fyrstu árunum vantaði varnargarða og þá var oft mikið taugastríð hjá þeim sem báru ábyrgð á bátunum. Margir óttuðust að einhver fleytan slitnaði frá bryggju og ylli tjóni. Siggí

stjórnaði lengi vel öllum bindingum á bátunum með mikilli festu og ákveðni, en aldrei neinni frekju. Hann leyfði ekki nokkrum manni að fara frá skipi illa frágengnu fyrir brætur. Þá lét hann karlana súrra bátana saman vel og vandlega.

Þessi elja í Sigga, að vera í þessu af lífi og sál, ásamt ráðamönnum byggðarlagsins, sem létu höfnina ganga fyrir hafa borið góðan ávöxt.

Næstum allt framkvæmdafé Grindavíkur fór í höfnina árum saman. Það hefur ekki miklu mátt muna, að Grindavík næði sér ekki á flug sem útvegsbyggð. Hún hefði getað staðið í stað rétt eins og nágrannabyggðin í Höfnunum. Þetta hefur bjargað því að ekki fór allt í vaskinn hjá þessu litla kaupfélagi suður með sjó. En höfnin er og hefur alltaf verið líffæð Grindavíkur.

Það er ekki laust við að frumkvöðlarnir í þessu máli hafi af einhverjum ástæðum gleymst í árána rás. Við gætum haldið nöfnum þeirra betur á lofti.

Víða í Evrópu tíðkast að nefna götur og torg eftir fólki á borð við þessa menn okkar. Einmitt um þessa mundir er verið að skíra torg í Berlín eftir íslenska tónskáldinu Jóni Leifs í þeim fráma tilgangi að heiðra minningu hans. Berlínarbúar eru þess fullvissir að minning um Jón Leifs megi ekki falla í gleymiskunnar dá.

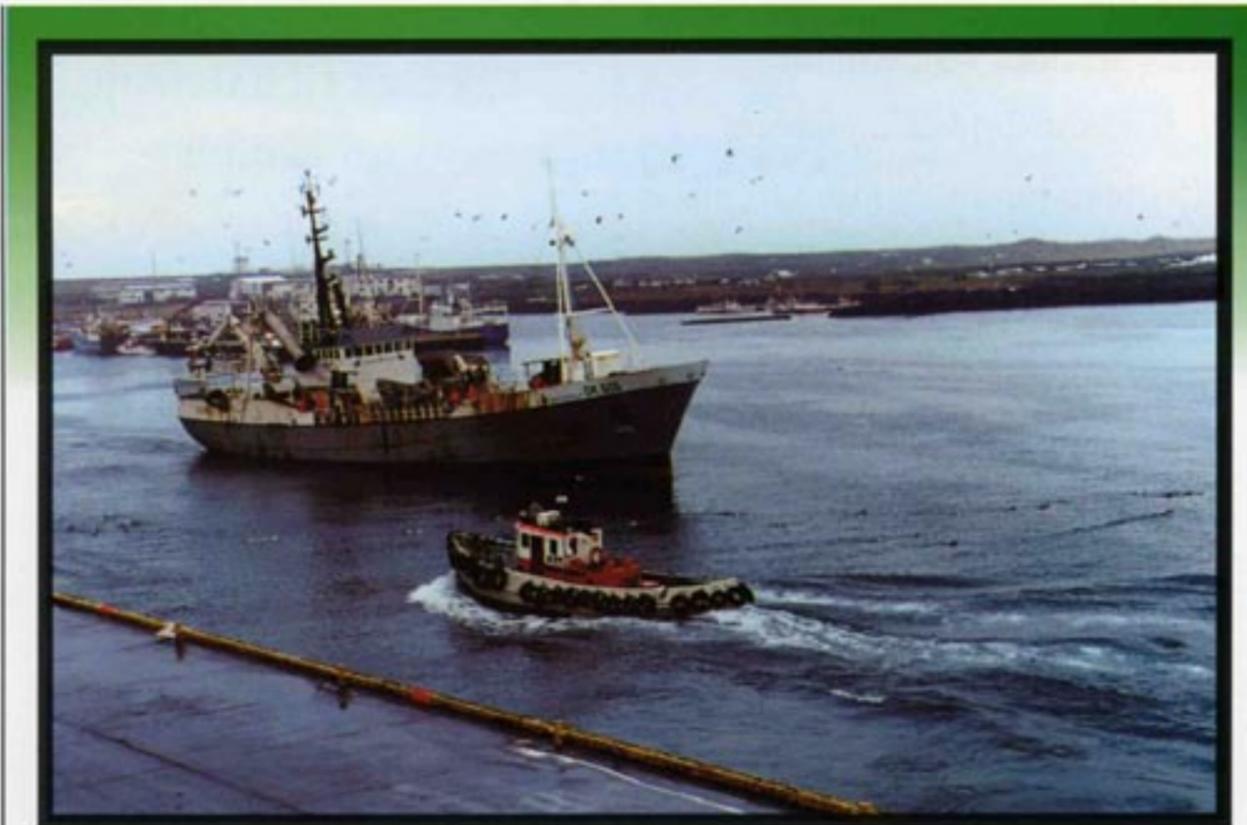
Gunnssi var allt í einu kominn með bjór og Snæbjörn brosti sínu blíðasta þar sem hann sat í horninu með lappirnar á stólum hans Höskuldar og lét fara vel um sig. Höski fór fram á klósett, bretarnir tóku hann að sér. Hann var gjörsamlega búinn að vera á sál og líkama. Gemsinn hans lág í blóði sínu undir borði út við vegg.

Íbúar Grindavíkur voru rúmlega 500 árið 1950 en 2200 árið 1990, síðan hefur íbúatalan staðið í stað.

Gunnssi þurkaði framan úr sér froðuna.

„Það er nú það drengur minn. Svona er nú það.“

melurinn

MOLDA-GRUPP OK HANS SYNIR BJÖRN OK GNÚPR,
ÞORSTEINN HRUNGNIR OK ÞÓRÐUR LEGGJALDI BYGGDU
GRINDAVÍK. VIÐ HÖLDUM MINNINGU ÞEIRRA Á LOFTI.

BÆJARSTJÓRN OG HAFNARSJÓÐUR

SENDIR SJÓMÖNNUM, FISKVINNSLU-FÓLKI OG ÖÐRUM GRINDVÍKINGUM

HAMINGJU- OG HEILLAÓSKIR

Á SJÓMANNADAGINN.

Sendum sjómönnum,
fiskvinnslufólki og öðrum
Grindvíkingum hamingju- og
heillaóskir á sjómannadaginn

VÁTRYGGINGAFÉLAG ÍSLANDS

Sjómenn til hamingju
með daginn

Munið Kvenfélagskaffið í
félagsheimilinu Festi frá kl. 15-18

**Kvenfélag
Grindavíkur**

Sendum sjómönnum,
fiskvinnslufólki og öðrum
Grindvíkingum hamingju- og
heillaóskir á sjómannadaginn

Vatnsnes Byggðasafn

Sendum sjómönnum,
fiskvinnslufólki og öðrum
Grindvíkingum hamingju- og
heillaóskir á sjómannadaginn

Myndbandaleigan

Myndsel

Hafnargötu 7b - Grindavík - Sími 426 8057

Hafnargötu 27 - 240 Grindavík
Sími: 426 8666 - Fax: 426 8666

Sendum sjómönnum,
fiskvinnslufólki og öðrum
Grindvíkingum hamingju- og
heillaóskir á sjómannadaginn

Sædýrasafnið

Alltaf heitt á könnunni
Opnið 14:00-17:30 alla daga

**Sædýrasafnið í Höfnum
Kirkjuvogi 13**

Minjasafn Slysavarnafélags Íslands

Frá 1. maí til 1. október verður minjasafnið opið alla
daga frá kl. 13:00-17:00.

Hópun sem óska að heimsækja safnið utan opnunrtí-
ma er vinsamlega bent á að hafa samband við safn-
vörð, Unnar Guðmundsson í síma 422 7253

**Minjasafn
Slysavarnafélags Íslands**
Þorsteinsbúð við Gerðaveg
Garði sími 422 7560

**Sundlaug
Grindavíkur**

Opnið í sundlaug og þreksal:
07:00 - 21:00 virka daga
09:00 - 17:00 um helgar

Grindvíkingar og bæjargestir!
Nýtið ykkur reglulega þessa
glæsilegu aðstöðu til líkamlegrar
og andlegrar upplýfingar!

Sundlaug Grindavíkur
Sími 426 7555

**Byggðasafn
Gerðahrepps
Garðskaga**

Opnið:
Laugardag og sunnudag
frá kl. 13:00 - 17:00.

Gamli- og stóri vitinn eru
opnir á sama tíma.

Við bjóðum útgerðar-
félögin
Festi og Vísi
velkomin til starfa
á Djúpavogi

**Sveitarstjórn
Djúpavogshrepps
Hafnarnefnd Djúpavogs**

Sendum sjómönnum,
fiskvinnslufólki
og öðrum
Grindvíkingum
hamingju- og
heillaóskir á
sjómannadaginn

SVT

SKIPA- OG VÉLATÆKNI ehf.
RÁÐGJAF, HÖNNUN OG EFTIRLIT
Hafnargötu 60 Pósthólfur 3B 230 Kallavík,
Sími 421-6706 Fax 421-4708

Maí- og júnítilboð

2.400.000,-

Stálgrindarhús 250 m²: Óeinangrað með innkeyrslu og inngangshurð.
Breidd 10 m. Lengd 25 m. Vegghæð 3 m. Þakhalli 17°

Stálgrindarhús

Haraldur Böðvarsson hf.
Stofnað 1906

Sendum sjómönnum, fiskvinnslufólki og öðrum Grindavíkingum hamingju- og heillaóskir á sjómannadaginn

TOYOTA salurinn

Fitjum • Njarðvík

Nýjir og notaðir bílar við allra hæfi!

Tökum í umboðssölu allar tegundir notaðra bíla

Þjónusta í fyrirrími!

Lánakjör í allr að 7 ár.

TOYOTA salurinn

Oplö mán-fös 10-19
laug 12-16

Fitjum • Njarðvík • Sími 421 5488 • 421 4888

BOSCH

**Dieselkerfi
Vökvakerfi
Olíusúpur
Dieselstillingar
Rafviðgerðir
Rafstöðvar
Handverkfæri**

Þjónustumiðstöð í hjarta borgarinnar
BRÆÐURNIR
ORMSSON
Lágmúla 9 • Sími: 533 2800 • Fax: 533 2820
BOSCH verslunin aðkeyrsla frá Háaleitisbraut

Verkstjóri:
Sími 426-8089

Útgerð:
Sími 426-8640

Hákon PH-250
Vörður PH-4
Oddgeir PH-222

Forstjóri:

Guðmundur Þorbjörnsson

Sendum sjómönnum,
fiskvinnslufólki og öðrum
Grindvíkingum hamingju- og
heillaóskir á sjómannadaginn

GJÖGUR HF.
HAFNARGÖTU 18

Fiskvinnsla
Sími: 420-8000

Sendum sjómönnum,
fiskvinnslufólki og öðrum
Grindvíkingum hamingju- og
heillaóskir á sjómannadaginn

Framkvæmdastjóri:
Guðmundur Þorsteinsson

Útgerð - Fiskverkun
Sími: 426-8216

Sendum sjómönnum,
fiskvinnslufólki og öðrum
Grindvíkingum hamingju- og
heillaóskir á sjómannadaginn

HÓP HF.
ÆGISGÖTU 1

BIFREIÐAEIGENDUR

KUHMO

gæðahjólbarðar
frá Kóreu
á góðu verði.

Komdu við eða
hringdu og
pantaðu tíma.

Felgur

Hvítar felgur
Krómfelgur
Álfelgur

Öll hjólbarða-
þjónusta.

HJÓLBARÐAVERKSTÆÐI GRINDAVÍKUR

SÍMI 426-8397

Jafnt heima sem á hafi úti

Hjá Skipaþjónustu Skeljungs leggjum við áherslu á skjóta og góða þjónustu við flotann, hvort sem hann er í höfn eða á fjarlægum miðum.

Merkið tryggir gæðin þú veitst við hvern þú verslar þegar merkið er Shell. Umboðsmenn okkar eru ávallt á vakt á um 30 stöðum allt umhverfis landið. Shellmerkið á bílum og bírgæðistöðum er tákni um gæðavörðu og þjónuþega þjónustu.

Við fylgjum flotunum
Við fylgjumst með timanum og því varð Skeljungur hf. fyrst íslenskt olíufélag til að senda eigið olíuskip til að þjónusta skipin sem standa úthafsvæður á Flæminguágrunni og á Reykjanesströppum.

Skipaþjónusta Skeljungs

